

Riksdagens protokoll

2005/06:74

Torsdagen den 16 februari

Kl. 12.00 – 15.12
17.00 – 17.06

Protokoll
2005/06:74

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 10 februari.

2 § Avsägelse

Talmannen meddelade att *Liselott Hagberg* (fp) avsat sig uppdraget som suppleant i arbetsmarknadsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval till arbetsmarknadsutskottet

Talmannen meddelade att Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Martin Andreasson som suppleant i arbetsmarknadsutskottet.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Martin Andreasson (fp)

4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2005/06:234

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:234 av Nina Lundström (fp)

Finskspråkiga radiosändningar

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 24 februari 2006.

5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott: 2005/06:FPM44 Skydd av personuppgifter i europeisk brottsbekämpning KOM(2005)475 till justitieutskottet

6 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Skrivelse
2005/06:87 till miljö- och jordbruksutskottet

7 § Genteknik m.m.

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06:MJU11
Genteknik m.m.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

*Fortsatt svenskt
deltagande i FN:s
mission (Unmil)
i Liberia*

8 § Fortsatt svenskt deltagande i FN:s mission (Unmil) i Liberia

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2005/06:UU11
Fortsatt svenskt deltagande i FN:s mission (UNMIL) i Liberia (prop. 2005/06:67).

Anf. 1 CECILIA WIGSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att vi i Folkpartiet står helhjärtat bakom den insats som handlar om att svenska soldater ska fortsätta att delta i FN:s fredsstyrka i Liberia. Det är en oerhört viktig insats, som kommer att bidra till fortsatt fred, inte bara i Liberia utan i hela regionen, med återverkningar på Sierra Leone och Elfenbenskusten. Det är ju en region med en historia av problem och konflikter.

Vi förlänger nu tiden för vårt tyngre förband att delta i Liberia. Det är för att se till att stabiliteten fortsätter i Liberia, att landet inte återfaller i krig, konflikt, med människor på flykt, kvinnor som våldtas och unga pojkar som tvingas döda och bära kalasjnikov.

FN gör en viktig insats med ungefär 15 000 soldater för att avväpna och reintegrera, se till att alla som har varit sysselsatta med att döda i stället får komma in och leva i ett normalt samhälle och förhoppningsvis få jobb. Där är det också väldigt viktigt att FN:s insats med bistånd kompletterar avväpningen, så att de män som avväpnas får ett jobb att gå till.

Liberias ekonomi är kraschad, och det kommer att ta lång tid att få landet på fötter igen. När jag var i FN i höstas blev det uppenbart att vi från det internationella samfundets sida behöver bli lite bättre på att gå från det humanitära biståndet – det vill säga att dela ut mat och det nödvändiga till människor – och lite snabbare klara av övergången till det långsiktiga biståndet, som kan skapa arbetstillfällen. Där hoppas jag att FN:s nya fredsbyggande kommission, som ska komma in och övervaka konflikter och hur länder går från konflikt till stabilitet, kan innebära en förbättring från världssamfundets sida.

Vår reservation, herr talman, handlar alltså inte om själva insatsen i sig, utan vi tycker att Försvarsmakten ska ha möjligheten att ta ett snabbt beslut utan att behöva gå till regeringen, för att undsätta eller förstärka den svenska truppen om det behövs eller evakuera den i värsta fall.

Vi såg i Kosovo, där vi också har svensk trupp, i mars 2004 hur en till synes stabil situation plötsligt kunde blossa upp och det blev ordentligt oroligt. Andra länder skickade ned förstärkningar – det behövdes. Den svenska truppen fick slita och slita, och först efter ett par veckor kom den svenska förstärkningen ned.

Vi tycker att det är otillfredsställande. Det är jobbigt för de svenskar som ställer upp att inte veta att hjälpen kommer snabbt. Därför vill vi att Försvarsmakten ska få den här möjligheten utan att behöva gå till regeringen.

Det är sant att alla internationella operationer har så kallade strategiska reserver. FN i Liberia har också strategiska reserver. Men vi vet att när det kommer till nödsituationer, när läget är anspänt och det kanske är en långvarigt pressad situation, kan inte de strategiska reserverna räcka till för alla. Vi har sett exempel på hur enskilda länder har blivit mycket utsatta. Då tycker vi att det är vårt ansvar, i regering och riksdag som skickar ut svenskar, att se till att de får den förstärkning som de kan behöva. Det får inte ske att den strategiska reserv som FN har fallerar, utan vi har ett ansvar att se till att ge de svenskar vi skickar ut det stöd de behöver.

Det är inte bara i Liberia det här måste gälla, utan också i Afghanistan, Kosovo och Bosnien, där vi har svenskar som jobbar.

Efter tsunamin beslutade regeringen att Räddningsverket skulle få särskilda befogenheter att i händelse av en större katastrof utomlands snabbt sända i väg hjälppersonal utan att vänta på regeringsbeslut. Vi tycker att den befogenhet som Räddningsverket har fått kan också Försvarsmakten få. Självklart måste Försvarsmakten då alltid röra sig inom den truppmarginal som vi här i riksdagen beslutar om och inte överskrida den. I fallet Liberia är det max 500 personer som Försvarsmakten får skicka till Liberia.

Vi vill alltså från Folkpartiets sida, med vår motion och vårt förslag, helt enkelt säkerställa att svensk trupps säkerhet inte står på spel därför att det finns ett krav på ett regeringsbeslut.

Det handlar om att vinna tid. Vi såg det i samband med tsunamin. Jag var just och lyssnade på KU-förhören med statsminister Göran Persson, och han hade inte klart för sig, första dagen när tsunamin hände, att svenskar var berörda. Hade regeringen vetat det hade de satt in insatserna tidigare. I det här fallet vet vi att svenskar är berörda. Vi vet att det finns svenskar i Liberia och på andra platser, och då måste vi vara beredda att agera snabbt.

Tsunamin visar också att tiden spelar en väldigt viktig roll. På grund av förseningar i Regeringskansliet efter tsunamin fick svenskar lida lite mer än att ha varit utsatta för själva flodvågen – deras lidande ökade. Vi vill med det här förslaget verkligen vinna tid. Det är Folkpartiets motiv till att lägga den här motionen.

Jag vill yrka bifall till vår reservation.

Sedan vill jag ta upp en annan aspekt när det handlar om Liberia. Det är att det är så viktigt att vi är långsiktiga i våra insatser. Vi hade ett fredsavtal i Liberia i slutet på 90-talet, och vi hade då precis som nu ett val ett år efter fredsavtalet. Ett år efter valet åkte FN hem, i slutet på 90-talet, och konflikten utbröt igen – det blev ett nytt krig i Liberia. Det är väldigt viktigt att FN har en långsiktig uthållighet i sin insats.

Nu hölls val i november, och vi fick för första gången i Afrika en kvinnlig president. Det är otroligt roligt för alla kvinnor i hela världen – vi kan vara stolta. Hon kommer att vara en så bra förebild för kvinnor i Afrika.

Svenska truppen ska stanna till november i höst, det vill säga ett år efter valet. Det är viktigt från Folkpartiets sida att FN har en längre uthållighet och stannar längre tid än så. Vad gäller Sveriges del, om vi också bör stanna längre efter att vårt mandat går ut i november – vi tar i dag beslut om ett mandat till november – så hade vi gärna sett det från Folkpartiets sida. Vi anser att just långsiktighet ger en effektivitet. Vi sparar resurser. Vi kan hjälpa fler människor. Att avetablera förband, att etablera nya i nya länder kostar väldigt mycket pengar. Om vi kan effektivisera och spara pengar kan vi hjälpa många fler människor. Därför tycker vi att det är viktigt att ha en långsiktighet i våra insatser.

Just nu vad gäller Liberia tror jag att ett viktigare land behöver vår hjälp. Det är Darfur. Vi vet inte ännu det, men det verkar som att FN kommer att ta över efter Afrikanska unionen i Darfur. Då bör vi åka dit i stället. Anledningen till att prioritera Darfur är att folkmord är det yttersta ansvar vi har. Det har FN-toppmötet slagit fast i september, att omvärlden har ett ansvar och en skyldighet att agera för att stoppa folkmord. Det ansvaret faller också på Sverige. Därför vill vi från Folkpartiets sida gärna se att vi ställer upp i Darfur när det här mandatet går ut.

Anf. 2 VERONICA PALM (s):

Herr talman! En miljon människor tvingades under inbördeskriget från 1989 till vapenstilleståndet 2003 på flykt i Liberia, en miljon människor i en befolkning som är runt tre miljoner. Det är klart att landet är i kaos, dessutom med allt det som ett krig innebär med övergrepp och barnsoldater. Cecilia Wigström redogjorde bra för hur ett land i krig ser ut, även en bra bit efter. Liberia är, förutom kriget, ett väldigt fattigt land och har de traditionella fattigdomsproblemen. Ett mått, en siffra, tänker jag nämna. Det är att läskunnigheten bland kvinnor i Liberia är 22 %. Det

är klart att den fattigdomen både humanitärt och när det gäller att påverka det egna livet är katastrofal. Dessutom har man genomgått ett krig.

År 2003 kom vapenvilan. FN tog säkerhetsresolutionen som innebar att Unmil kom att sändas till Liberia. Unmil hade dessutom ett brett mandat. Det var inte bara en fredsskapande och fredsbevarande styrka, utan man hade att säkra det humanitära stödet, att det kom fram, att värna mänskliga rättigheter, kvinnors deltagande, att återanpassa barn som har varit barnsoldater, att återanpassa offer för övergrepp. Liberia är på rätt väg. Man genomförde val som gick bra, där Ellen Johnson-Sirleaf valdes till president i höstas. Precis som Cecilia Wigström sade är hon den första demokratiskt valda kvinnliga presidenten på hela kontinenten. Det är en stark symbol, både att hon är kvinna och att hon är demokratiskt vald i ett sådant land.

Sverige deltar i Liberia sedan 2004, då vi fick frågan av FN. Vi deltar i dag med 230–240 människor i ett mekaniskt skyttekompani som ingår i en irländsk bataljon. Det ska fungera som Unmils snabbinsatsstyrka, kan man säga. Sverige är viktigt. Sverige är viktigt både i det arbete vi utför, de konkreta arbetsuppgifterna, och också för att vi är uppskattade. De svenska soldaterna är uppskattade och bra. De arbetar med människorättsfrågor. De arbetar med relation till lokalbefolkningen. Inte minst viktigt är att de har fått en av de bästa genusutbildningar som man kan få när man skickas ut som väpnad trupp i en konflikt. De arbetar naturligtvis aktivt med resolutionen 1325 om kvinnors deltagande.

Jag vill kort beröra Cecilias kommentarer och Folkpartiets reservation som jag väljer att yrka avslag på. Att evakuera och att utöka en styrka snabbt vid en krissituation är något som majoriteten i utskottet säger kräver ett politiskt beslut. Det kräver ett politiskt beslut för att det också i förlängningen är ett politiskt ansvar. Därför väljer vi att yrka avslag på den reservationen.

När Cecilia talar om var vi kan gå vidare och var vi kan vara nästa gång är regeringens och majoritetens i utskottet bestämda uppfattning att vi åker dit där vi gör mest nytta. Om FN ber oss att komma till Darfur är vi beredda. Om FN ber oss att komma till Kongo är vi beredda. Vi vill vara där vi kan göra mest nytta och där vi kan värna, stärka och säkra människors rätt att leva.

Hela regionen Liberia, Sierra Leone, Elfenbenskusten behöver under lång, lång tid – jag vill inte säga överskådlig men väldigt lång tid – världens stöd. Sverige och den svenska styrkan, som vi i dag beslutar om att ge ett förlängt mandat, är en viktig del. Det gläder mig att hela utskottet står bakom att sända den här truppen och att utöka mandatet, för det är viktigt. Det är en viktig signal, både till det internationella samfundet och till de män och kvinnor som vi sänder att de har hela parlamentets stöd.

Därför vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 3 CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Veronica, du pratar om politiskt ansvar och att det är därför ni inte vill instämna i vår motion. Jag undrar hur det då kommer sig att regeringen har varit beredd att ge den befogenheten till Räddningsverket. Räddningsverket har ju efter tsunamin, när man har insett hur viktigt det är att spara tid, fått befogenheten att agera vid större kriser på egen hand. Vi menar att det vore naturligt att Försvarsmakten också

kunde få det. Det handlar om svenska soldater. Det är deras liv det handlar om ute på fältet. Det är också viktigt att påpeka att både Räddningsverket och Försvarsmakten så fort som möjligt sedan måste söka godkännanden från regeringen för det de har gjort.

Det är, som jag sade i mitt anförande, väldigt viktigt just för att vinna tid. Vi såg vid tsunamin hur viktigt det är. Då visste vi inte att det fanns svenskar på platsen. Nu vet vi att vi har svenskar på plats. Och vi har ansvar för dem, för vi har tagit beslut om att de ska vara där, i väldigt svåra oroshärdar, i Liberia, Afghanistan, Kosovo och Bosnien. Det kan blossa upp situationer som blir okontrollerade, precis som det gjorde i Kosovo 2004. Då kom förstärkningen först efter ett par veckor, och det var alldeles för sent.

Så jag undrar: Om nu Räddningsverket har fått den här befogenheten, varför kan inte Försvarsmakten få den också?

Anf. 4 VERONICA PALM (s) replik:

Herr talman! Jag vill först säga att det är två olika saker. Räddningstjänsten kan åka ut när det händer någonting. Tsunamin är det mest extrema exempel vi har. Där kan Räddningsverket åka ut för att göra en hjälpinsats. Då gör man det på eget mandat mot den egna befolkningen. Den internationella insatsen är en internationell gemensam militär insats där vi tillsammans med andra stater går in för att stödja ett annat lands utveckling. Vi gör det tillsammans. Vi har ett internationellt mandat. Det är det första. Och vi har ett gemensamt och internationellt ansvar. Om Sverige väljer att överlåta åt en myndighet att själv fatta beslut om ett tillbakadragande överlåter vi åt en myndighet att fatta beslut som kan äventyra andra staters soldaters säkerhet. Det är inte jag beredd att göra. Beslutet om ett tillbakadragande måste fattas politiskt, för det har politiska konsekvenser, både på plats, i det här fallet i Liberia, och för Sveriges anseende och Sveriges möjligheter att fortsätta att agera internationellt.

Anf. 5 CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Det handlar inte bara om att eventuellt evakuera ifall situationen skulle bli så farlig utan också om att kunna förstärka den personal vi har på plats. I fallet Kosovo var den svenska personalen oerhört överansträngd och utarbetad. De hade fått jobba i en krissituation i minst två veckor, jag tror till och med att det var tre veckor, innan förstärkning kom på plats. Det var en oerhörd påfrestning på dem. De lyckades klara av det, men vi vet inte vad som händer i nästa situation. Då gäller det att ha en beredskap att snabbt kunna skicka förstärkning och undsätta vår personal.

Det är sant att Räddningsverket och Försvarsmakten har olika verksamheter, men jag ser inte varför man inte kan dra en parallell ändå. Båda två ska rädda liv, men de har lite olika medel och verktyg för att göra det. Jag förstår inte varför Försvarsmakten inte kunde få samma befogenhet som Räddningsverket.

Vi har sett att de strategiska resurser för förstärkning som finns internationellt inte alltid räcker till. Vissa länder har kommit väldigt hårt i kläm när det blivit en krissituation, och då är man sig själv nog i varje land. När det verkligen gäller måste vi ta ansvar för våra svenskar som är

på plats, och därför vill vi ge denna möjlighet. Det handlar om att ha en beredskap, att ta ansvaret att göra allt för att rädda svenska liv.

Sedan vill jag återkomma till frågan om Darfur. FN har en massa behov runtom på olika platser. FN är i Liberia, de är på väg in i Darfur och de finns i Kongo. FN:s behov möts aldrig av världssamfundet. Det finns alltid en massa behov. Sverige får många olika förfrågningar, och vi tackar nej. Vi tackade nej till Kongo; vi tackade nej till Irak. Därför är det i vårt lands intresse att välja, och då tycker jag att vi ska prioritera att stoppa ett folkmord.

Anf. 6 VERONICA PALM (s) replik:

Herr talman! Självklart tar vi ansvar för svenska liv där svenska mäns och kvinnors liv hotas – naturligtvis! Just därför vill vi inte överlämna ansvaret till en myndighet. Det är ett politiskt ansvar och ett politiskt ställningstagande, och det måste det vara. För mig är det jätteviktigt. Det får inte vara en myndighet som fattar de besluten. Man ska nämligen också kunna ställa politiker till svars. Just därför är det viktigt, just för att kunna värna de svenska livet. Försvarsmakten har inte det politiska ansvaret och ska inte ha det. Det är det ena, det som gäller svenskarna.

Det andra är att vi faktiskt väljer att ställa upp gemensamt, internationellt, tillsammans med andra stater för att säkra situationen i ett land i konflikt eller i en postkonfliktsituation, och då kan vi inte äventyra andra staters säkerhet genom att till exempel dra tillbaka vårt deltagande. Det är ju en av de saker som Folkpartiet skriver om i sin reservation. Det är för mig helt orimligt att Sverige skulle fatta ett sådant beslut, att överlåta detta åt en myndighet. Det är ett politiskt beslut och måste vara det, och därför väljer vi att yrka avslag.

När det gäller var Sverige ska vara nästa gång vill jag erinra om att Sverige i dag finns på fyra platser i världen. Vi har ungefär 700 män och kvinnor ute. Det är väl troligt att missionen i Liberia som militär insats kommer att avvecklas inom en inte snar men ganska snar framtid. Vi kommer i eftermiddag att fatta beslut om november. För mig är inte Darfur en omöjlighet, inte heller Kongo. Det finns flera ställen. För mig är det viktigt att vi ska göra vår bästa insats där vi bäst behövs. Om FN säger att det är i Darfur som Sverige har en kompetens som är viktig och en möjlighet att göra skillnad är det där vi ska vara. Men det är FN som kallar och Sverige som ställer upp.

Anf. 7 EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Till att börja med vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut i detta betänkande om fortsatt svenskt deltagande i FN:s mission Unmil i Liberia.

Det finns i dag ett väldigt starkt samband mellan fred, demokrati, fattigdomsminskning och utveckling. Själva förutsättningen för att kunna skapa utveckling är att det existerar en stabilitet och säkerhet i landet i fråga. Även för oss, för att kunna åstadkomma svensk säkerhet, krävs mer internationellt samarbete. Det är grundläggande för att kunna avvärja framtida hot.

Detta betänkande gäller en mycket viktig fråga, nämligen att Sverige fortsatt ska vara med och bidra till den multinationella FN-styrka som fortsatt stöder genomförandet av det fredsavtal som tidigare slutits mellan Liberias regering och två rebellgrupper. Som vi tidigare har hört har Liberia varit oroligt under lång tid. Man hade under 14 år ett inbördeskrig, vilket slutade 2003. Trots detta lyckades man – med hjälp av FN-styrkor, får vi lov att säga – genomföra allmänna, demokratiska val som gjorde att vi fick Afrikas första kvinnliga president. För att fortsatt och i högre grad lyckas uppnå fredlig stabilitet i hela regionen har nu svenska trupper, ett skyttekompani, varit där och verkat under en längre tid med 300 personer – egentligen har det varit 235, men mandatet var 300 personer.

Nu föreslås att styrkan ska utvidgas till 500 personer som ska kunna stå till förfogande. Då är det viktigt att påpeka att man också före denna styrka på 500 personer hade räknat med en säkerhetsmarginal i det fall säkerhetsläget skulle bli kraftigt försämrat för att också kunna sätta in den förstärkning vi talar om.

Den totala Unmilstyrkan på 15 000 personer ska ägna sig åt, och har också redan ägnat sig åt, avväpning, demobilisering, integrering och återuppbyggnad i regionen. Detta är alltså ett väldigt viktigt bidrag till FN från Sverige, ett stöd till konfliktlösning i Afrika.

Herr talman! Ett annat viktigt uppdrag för Sverige är att bidra med humanitärt bistånd till Liberia för att man åter ska kunna bygga upp landet. Detta har vi gjort, till stora delar, redan under 2005 och tidigare. Under 2006 svarar Sverige på en FN-appell för Liberia med 23 miljoner kronor. Stödet går främst till att bygga upp skolor och hälsovård – även här är hiv ett stort problem som måste bekämpas med alla medel – och i övrigt till att få i gång jordbruket och få fart på arbetet med jordbruksutveckling igen efter kriget.

Många, mer än en tredjedel av befolkningen, har tvingats lämna sina hem. Många har bott i flyktingläger, flera dessutom utanför Liberias gränser. Det behövs också kraftiga åtgärder för att få i gång de över 100 000 avväpnade soldater som nu helt enkelt måste få nya arbeten. Om inte detta sker kommer inte heller ett stabilt samhälle att kunna utvecklas.

Eftersom denna uppbyggnad är så svår har FN beslutat att organisera detta som en katastrofinsats. Det gäller nu att den humanitära hjälpen verkligen når alla – barn, kvinnor och män.

Herr talman! Detta är ett utmärkt exempel på kombinationen internationella insatser tillsammans med tidigt bistånd, något som kan vara mycket effektivt och som vi moderater förespråkar. Ett annat exempel, som jag talade om i går, är Afghanistan. Skulle vi dessutom kunna öka dialogen mellan Försvarsmakten och biståndsorganen skulle vi få en ännu större synergieffekt som kunde gagna befolkningen i Liberia – de som lever där dagligen, på marken. Den dialogen saknas i dag; det märktes – tyvärr – med all tydlighet vid den redovisning vi fick av representanter från UD och Försvarsmakten när vi behandlade detta betänkande. Det är något som jag bara kan beklaga.

Herr talman! Detta är ett väldigt allvarligt beslut. Det handlar om att skicka ut unga människor på farliga uppdrag. Just därför är det också viktigt att rätt strategi och rätt resurser finns till förfogande för internationella insatser.

Det finns också en hel del icke oväsentliga risker för de människor vi skickar ut till Liberia. Eftersom det är en snabbriklar insatsstyrka kan både operationsområde och hotbild variera starkt. Jag känner mig dock trygg i att vi har fått bekräftat att det finns planer och förberedelser, både inom Sverige och akut på plats, för förstärkning och undsättning av de svenska soldaterna om så skulle behövas. Både personal och material finns specifikt avdelat för detta och kan sättas in med mycket kort varsel.

Förutom de militära hoten finns också risk för tropiska sjukdomar, besvärliga trafiksituationer och mycket kriminalitet.

Slutligen skulle jag vilja påpeka hur viktigt det är att vi har en bra uppföljning och ett bra omhändertagande av svensk personal även efter genomförd insats i Liberia och på andra platser där vi har internationella insatser. Jag vet att vi har haft en bra utbildning innan den här insatsen startade i Liberia. Men det är minst lika viktigt att följa upp den med en kompetent utvärdering och reflexion för att i framtiden ytterligare kunna förbättra våra internationella insatser. Allt det här handlar om människor som ska göra en militär insats för fred och säkerhet, det mest allvarliga beslut som vi fattar i riksdagen.

Anf. 8 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Herr talman! Först vill jag yrka bifall till förslagen i betänkandet om fortsatt svenskt deltagande i FN:s mission i Liberia.

Det har sagts så många bra saker. Ewa Björling tog upp det, som jag tycker, viktiga att man också ser biståndet i samband med de militära insatserna. Det var det vi efterfrågade 2003, att det just sätts in större biståndsinsatser.

Dagens Nyheter hade en artikel den 13 augusti 2003, två dagar innan fredsöverenskommelsen mellan regeringen och rebellerna. Då var Nils Arne Kastberg där nere, och han säger så här:

”Även i svårt krisdrabbade länder brukar det finnas regioner där befolkningen mer eller mindre fredats från krig och hunger.” Vidare säger han: ”Jag har aldrig varit med om att ett lands hela befolkning drabbats så hårt som i Liberia.”

Rubriken på den här artikeln var Barnen i Liberia tvingas äta gräs.

Förutom det som Ewa tog upp, hunger och sjukdomar, tror man att samtliga liberianer har psykiska ärr efter flera års terror från de löst sammansatta rebellgrupperna. De här grupperna består av barnsoldater – drogade, beväpnade grabbar som knappt nått tonåren. Barnsoldaterna, som finns i tiotusental i Liberia, är själva offer, trots att de många gånger begått oerhörda brott. Det finns dokumenterade fall av stympning, sexuella övergrepp och till och med kannibalism.

Det var Nils Arne Kastbergs rapport från Liberia 2003.

Han lyfte ändå blicken 2 ½ år framåt och sade så här: ”Inom två, två och ett halvt år tror jag att Liberia åter kan bli ett fungerande samhälle.” Det tycker jag var fantastiskt, att han kunde uttrycka det i allt det eländet.

Jag försöker följa Unmils hemsida, som Försvarmakten har, för att se vad det är som händer där nere. Jag har aldrig varit i Liberia. Jag tyck-

er att den rapporteringen ger väldigt mycket av förståelse också. Det jag har fått ta till mig av soldater som har varit där nere i FN-mission är att skillnaden mot många andra krigsdrabbade länder i Afrika är att här är det inte minerat. Den dagen befolkningen kan ge sig av från Monrovia och på olika sätt få hjälp att starta på nytt finns det möjligheter. Det kanske var det som Unicefs chef såg redan då.

Det som ytterligare har kommit fram här i dag är att det valts en kvinnlig president. Jag var i Kenya när hon blev vald och såg jublet bland de kenyanska kvinnorna över att det blivit en kvinnlig president i Afrika.

Hela finansdepartementet fick sparken i Liberia, stod det i en annan tidningsartikel. Det här visar ju på att Ellen Johnson-Sirleaf kanske gör lite annorlunda saker. Jag ska inte säga att det är för att hon är kvinna, men att hon ändå vågar sparka hela personalen på finansdepartementet därför att hon förklarar krig mot korruption tycker jag är väldigt starkt. Det är en signal till oss i väst att hon behöver stöd. Vi pratar ofta om att vi inte stöder korrumpade regeringar i de här länderna.

Hon behöver stöd, och hon kanske också blir en fara. Vi vet att om det blir en bra och fredlig fortsättning i Liberia kommer det också att få stora konsekvenser för hela Västafrika. Därför är Sveriges insats i Liberia oerhört viktig, att vi ser till just faran med de soldatrebeller som trots allt fortfarande går runt i de olika länderna. Liberia och Västafrika har en tradition när det gäller just barnsoldater som inte finns i någon annan del av världen. Traditionen är också att man cirkulerar runt i de olika länderna och fångar in barn. Man lurar dem och säger: Ni får lov att gå ut och ta för er om ni gör som vi säger.

Så, herr talman, jag ser fram emot det som Sverige gör nere i Liberia. Och jag ser fram emot att följa vad som händer.

Nu är det utrikesutskottet som har behandlat det här ärendet. Förut har det varit ett sammansatt utskott, utrikes- och försvarsutskottet. Det jag skulle se fram emot, lite av det som Ewa tog upp, är just uppföljningen. Det är så oerhört viktigt för oss ledamöter här i riksdagen att vi också får en uppföljning av hur det har gått. Det här är ett litet land, en liten befolkning, det går med små medel att följa upp vad som har hänt och vad våra svenska soldater har fått göra i den här missionen. Det är också en lärdom inför fortsatta missioner.

Även jag tycker, precis som Cecilia tog upp, att det är viktigt med ut hållighet, det är viktigt med långsiktighet. Jag är stolt över att Sverige skickar ut soldater till olika missioner i Afrika. Jag tror att vi behövs. Det moraliska tänkande vi har behövs, liksom det sätt som vi behandlar varandra på. Det här behöver omvärlden också få ta del av. Att det pågår mycket övergrepp av soldater i många av de här fattiga länderna vet vi. Där kan Sverige visa på ett annorlunda beteende.

Herr talman! Jag vill avsluta precis som jag började med att yrka bifall till förslagen i det här betänkandet, och jag ser fram emot det fortsatta arbetet nere i Liberia.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU15
Författningsfrågor.

Författningsfrågor

Anf. 9 NILS FREDRIK AURELIUS (m):

Herr talman! Det är alltid intressant med författningsfrågor. Men just i dag känns den här debatten kanske något post festum för konstitutionsutskottets del, efter den långa förmiddagen med intressanta utfrågningar, ja, delvis intressanta utfrågningar vill jag korrigera mig till.

Ett annat skäl som gör att just det här betänkandet om författningsfrågor inte har den allra högsta aktualiteten är att det är så många viktiga författningsfrågor som för närvarande är föremål för utredning, framför allt i Grundlagsutredningen förstås. Den har ju att titta närmare på sådana intressanta saker som eventuella förändringar av valsystemet, kanske formerna för regeringstillsättning, bättre lagprovning och annat.

Hos Ansvarskommittén ligger också en del intressanta frågor, alltså frågor om regionala nivåer eller antal politiska nivåer i Sverige. Det är frågan om landstingens fortsatta existens och i så fall konstruktion med mera.

Ett tredje skäl till att det kanske inte blir någon särskilt omfattande debatt i dag är att vi här tillämpar det förträffliga nya förfarandet med förenklad ordning. Det innebär att vi inte ännu en gång debatterar frågor som vi har debatterat tidigare under perioden; det må gälla bekännelsekrav på monarken i successionsordningen eller monarkin eller vad det nu kan vara som finns med under den förenklade ordningen.

Herr talman! Det finns emellertid i detta betänkande en fråga som jag tycker är värd några ord till. Det är den som finns i reservation 3, Skydd för äganderätten.

Äganderätten är naturligtvis en viktig rättslig basprincip – man kan också säga samhällelig organisationsprincip – för ett utvecklat samhälle, som till exempel Sverige.

Det är inte utan skäl som äganderätten finns med i regeringsformens 2 kap. § 18, alltså i det kapitel som har rubriken Grundläggande fri- och rättigheter. Äganderätten är alltså en grundläggande fri- och rättighet.

Det är det ena goda argumentet för äganderätten. Om någon skulle behöva ytterligare ett gott argument för äganderätten är det lätt att peka på den oerhörda nytta ett väl fungerande äganderättsinstitut har som utvecklingsfaktor.

Osäkra äganderätter är i själva verket ett av de största hindren för utveckling på många håll i världen. Som jag antydde är inte äganderätten alldeles oskyddad i Sverige i dag, men det anses av många vara ett ganska svagt skydd som äganderätten har i grundlagen, alltså i 2 kap. 18 § regeringsformen.

Det står visserligen där – inledningen är ganska bra – att varje medborgares egendom är tryggad. Det fortsätter med att man inte ska tvingas avstå den utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. Det kan gälla markexpropriation och sådant. Det står i nästa stycke att man då ska få ersättning.

Det slutar med – jag nämner det för fullständighetens skull – att allemansrätten har en speciell ställning och inte ska inskränkas genom denna paragraf.

Vid en internationell jämförelse är det ju inte speciellt starkt som skydd för äganderätten. Det kan ingen säga.

Även om man inte ska överbelasta den sittande Grundlagsutredningen med alltför många tilläggsdirektiv är det ett rimligt krav att frågan om ett starkare stöd för äganderätten i grundlagen tas upp för en tydligare formulering i regeringsformen.

I modern tid är det inte bara hus, byggnader och mark som man tänker på när man talar om äganderätten. Immateriella värden och immateriella tillgångar är också något som man kan äga, avyttra och förvärva. Det är dåligt täckt i den nuvarande lagstiftningen.

Det finns alltså goda skäl, herr talman, att bifalla reservation 3 som jag nu yrkar bifall till.

Anf. 10 INGER GUSTAFSSON (fp):

Herr talman! Det känns tryggt att komma efter Nils Fredrik Aurelius, och jag vill direkt instämma i reservation 3 under punkt 4 om vikten av äganderätten. Det är också en liberal hjärtefråga. Vi tycker att det är viktigt att den utökas och att den blir tydlig så att vi verkligen känner ett skydd för vår egendom och mark. Även om samhällsutvecklingen förändras och vi vet lite om framtiden är det viktigt att vi stärker grundlagsskyddet och instämmer i denna reservation.

Författningsändringar är ju en stor fråga i vårt land. Den har vi hållit på med länge och i omgångar. Det finns många motionsyrkanden som kanske avstyrks just nu, men där frågorna återvänder när Grundlagsutredningens arbete presenteras i slutet av 2008 och när Ansvarskommitténs arbete kanske presenteras i någon form om nästan exakt ett år.

Det kan bli mycket spännande. Vi får se vad som händer.

Det är viktigt att ha en levande debatt och diskussion om demokratin och dess spelregler. Det är viktigt att vi alla tillsammans arbetar så att vi upprätthåller respekten för politiskt arbete. Det finns ju varningssignaler i dag om att våra politiska partier tappar medlemmar. Förtroendet för oss minskar. I dag kom det signaler om att antalet vallokaler kanske minskar inför höstens val och att man då inte kommer att ha lika högt valdeltagande.

Allt detta är varningsklockor som vi måste lyssna på. Vi måste tillsammans försöka stimulera det offentliga samtalet. Vi har traditionella möten. Vi har politiska debatter, som de här som väcker visst intresse. Vi har namninsamlingar och demonstrationer. Allt det behövs, men det behövs också förnyelse.

Informationstekniken måste användas på fler sätt och på nya sätt som vi i dag kanske inte kan föreställa oss. Vi kanske bör ta in EU-frågorna i debatten. Helena Bargholtz lyfte fram det i en diskussion om författningsfrågor för något år sedan. Jag vill instämma i det.

Jag vill också något uppehålla mig vid detta att vara förtroendevald. Det är ett förtroende som kräver att man också får förtroende. Därför tycker jag att det är en viktig markering som KU gör under rubriken Rätt att inneha förtroendeuppdrag, nämligen att utreda behovet av åtgärder för

att förstärka skyddet mot försämringen av politiska förtroendevaldas situation på arbetsplatsen på grund av uppdraget.

Den enskilde förtroendevalde måste kunna veta att ens situation på arbetet inte försämras genom att man har ett förtroendeuppdrag. Det är också viktigt att man känner respekt från sin arbetsgivare för att man har uppdraget och att man inte blir ifrågasatt.

Det är en viktig markering som görs i betänkandet från utskottet. Jag vill instämma i det och samtidigt ansluta mig till reservation 3 under punkt 4.

Anf. 11 MATS EINARSSON (v):

Herr talman! Jag börjar med att peka på det som är punkt 2 i utskottets förslag till beslut. Det handlar om ett tillkännagivande till regeringen om behovet av att låta utreda åtgärder för att förstärka skyddet mot försämringar av politiskt förtroendevaldas situation på arbetsplatsen på grund av uppdraget. Det är ett enigt utskott som står bakom detta. Det tror jag är en mycket angelägen uppgift. Jag hoppas få se ett resultat av det inom kort.

Jag vill också kort kommentera det som Nils Fredrik Aurelius tog upp om äganderätten. Entusiasmen från vänsterhåll för den typen av grundlagsregleringar har ju alltid varit begränsad. Skälet till det är, kort och koncentrerat uttryckt, att äganderätten, sådan vi här förstår den, är ett socialt och historiskt uttryck för avspeglning av sociala maktförhållanden, klassförhållanden om man så vill. Ett starkt skydd för äganderätten kan därför bli ett skydd mot demokratiska beslut och reformer som syftar till att utjämna dessa maktförhållanden.

Det är grunden för den bristande entusiasm som finns från Vänsterns sida när det gäller sådana saker.

Det här är ett betänkande där man tar upp en del käpphästar i förenklad form. Det är sant att vi i betänkandet inte för någon utförligare diskussion kring till exempel frågan om monarkins avskaffande. Jag tänker dock föra den diskussionen här från talarstolen.

Jag ska berätta en liten historia. Den är helt lögnaktig, vilket ni kommer att märka snart.

Det var ett litet land som skulle skriva en ny, modern och demokratisk grundlag – en ny författning. Det gick bra. Man var klar med det allra mesta, och nu var man framme vid frågan: Hur utser vi talman? Ska vi låta riksdagsledamöterna välja? Nej, det är tråkigt. Kan vi låta regeringen utse talman? Nej, så kan man inte ha det i en demokrati. Ska vi låta folket välja? Nej, det är vanskligt, och man vet inte hur stort valdeltagandet skulle bli i ett sådant val. Jag vet, säger någon i den här grundlagskommittén, vi låter talmannens förstfödda son eller dotter ärva talmansposten. Ja, det är ett fräscht, modernt och demokratiskt förslag. Så det tar vi.

Nu inser ni att detta är storljug. Men diskussionen fortsatte.

Detta är lite knepigt. Vad gör vi då om talmansstolsarvingen går och blir anarkist, nudist eller något annat mindre representativt? Vi får skriva in något i grundlagen. Så här kanske:

Talmanen skall vara av den rena socialdemokratiska läran sådan den i det socialdemokratiska arbetarepartiets program av 1889 uttryckt är.

Den i talmansfamiljen som ej till samma lära bekänner sig vare från all successionsrätt utesluten.

Strålände. Det skriver vi in.

Men om talmansstolsarvingarna nu går och gifter sig med någon politiskt helt ointresserad människa, då blir ju talmansblodet uttunnat. Så det måste vi ha garantier mot.

Då skriver vi in följande:

Barn i talmanshuset må ej gifta sig med mindre än att regeringen på hemställan av talmannen därtill lämnat samtycke. Sker det ändå hava han eller hon förverkat arvsrätten till talmansklubban och talmansliousinen för sig, sina barn och efterkommande.

Detta, ärade ledamöter och herr talman, är absurt, fånigt och fullständigt groteskt. Men det är så här vi har det när det gäller statschefen. Och, herr talman, så kan vi inte ha det. Man kan inte ha en ärftlig statschefs-post i en modern demokrati. Detta är groteskt.

Nu har vi tillfället att förändra detta på ett sansat, välövertvägt och noga berett sätt genom att låta Grundlagsutredningen titta även på denna fråga, det vill säga att säga till regeringen att den måste stryka den paragraf i direktiven till Grundlagsutredningen som förbjuder denna utredning att ens fundera på detta med monarkin.

Ett förutsättningslöst och intellektuellt hederligt resonemang kommer, påstår jag, bara att kunna leda till en slutsats, nämligen till monarkins avskaffande. Och jag skulle vilja att denna kammare redan i eftermiddag bifaller reservation 5 under punkt 6 från Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Anf. 12 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik:

Herr talman! Jag trodde att jag hade undanröjt risken för en ny fyrtimmarsdebatt om monarkin. Men den kanske, för all del, inte behöver bli så lång.

Låt mig först säga något om äganderätten. När Mats Einarsson säger att Vänstern har haft en bristande entusiasm för den privata äganderätten är det ett understatement av rang. Bakom detta döljer sig en mycket tragisk verklighet, där just frånvaron av fri- och rättigheter över huvud taget, inklusive enskild äganderätt, har varit en av de stora olyckorna på många håll i världen i vår tid och är än i dag en förklaring till att det på många håll fungerar så pass dåligt som det gör.

Finns det inte en garanti för fri äganderätt är det också svårt att attrahera investeringar, tillväxt och annat. Visst, det har med klassförhållandena att göra, säger Mats Einarsson, som väl knappast tillhör de riktiga förnyarna inom den egna gruppen, förstår jag. Och det kan man ju säga. Men historien har visat hur det fungerar i samhällen utan enskild äganderätt. Och det fungerar inte bra.

När det sedan gäller monarkin och annat skulle jag vilja säga ett par saker. Det slås faktiskt direkt fast i direktiven till den nu sittande Grundlagsutredningen att den inte ska diskutera monarkifrågan. Då känns det kanske lite överflödigt att, annat än som något slags symbolisk markering som Mats Einarsson gärna får hålla på med, kräva att man nu ska komma med ett tilläggsdirektiv.

Ett tag var jag orolig för att Mats ansåg att vi redan i eftermiddag skulle avskaffa monarkin. Men det var tydligen inte riktigt avsikten. Och så revolutionärt går det kanske inte ens till hos Mats och i hans parti.

För att vara lite mer seriös tycker jag när det gäller monarkin att man trots allt bör poängtera att detta är en institution som har starkt stöd i Sveriges riksdag och hos Sveriges befolkning och som har tjänat Sverige väl.

Anf. 13 MATS EINARSSON (v) replik:

Herr talman! Jag ska börja med monarkin. Monarkin och statsskicket borde diskuteras mycket seriöst. Jag måste dock erkänna att det inte alltid är så lätt att diskutera en institution av denna typ, det vill säga monarkin. Därav mitt något raljanta inlägg. Men jag har hittills inte sett någon som har tillbakavisat eller kunnat jäva de argument som finns mot monarkin och för en fullt ut demokratisk författning. Det är möjligt att det är sant att det finns ett starkt stöd för monarkin i den här kammaren och i befolkningen. Men den intressanta frågan är naturligtvis: Finns det starka skäl för detta stöd, eller bör vi ägna någon tid och den eventuella retoriska begåvning vi har till att försöka argumentera för ett mer modernt statsskick? Ett beslut i kammaren innebär i praktiken inte ett omedelbart avskaffande av monarkin eftersom det inte föreligger något grundlagsförslag. Men det naturliga efter ett bifall till reservationen vore naturligtvis att regeringen förändrar direktiven till Grundlagsutredningen så att det blir möjligt att titta även på denna fråga.

Jag ska sedan ta upp äganderätten. Jag tror att man ska vara lite noggrann här. Det handlar inte om äganderätten till våra personliga tillhörigheter. Det har aldrig varit fråga om det, utan det handlar om äganderätten till produktionsmedlen, om vi får använda sådana marxistiska uttryck. Och det är uppenbart på det sättet att försvaret av äganderätten historiskt sett har använts för att förhindra demokratisering och utjämning av maktförhållandena i samhället och därav också en skepsis inte bara från mitt parti utan från hela arbetarrörelsen mot den typen av långtgående grundlagsregleringar av äganderätten.

Anf. 14 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik:

Herr talman! Det var betryggande att höra att vi ska få behålla våra gångkläder och personliga tillhörigheter även i det egendomslösa samhället. Men helst ska väl alla ha samma kläder?

Nå, skämt åsido: Det är just det här med privat äganderätt till produktionsmedel som är det fina i kråksången, Mats Einarsson. Det är i samhällen där detta har saknats som utvecklingen har varit fruktansvärd. Men en grundlagsfäst fungerande personlig äganderätt är däremot desto viktigare för utveckling och framsteg. Förutom att det är en fri- och rättighet som bör garanteras finns faktiskt, fast kanske inte tillräckligt tydligt, äganderätten i dag i vår grundlag, i 2 kap. regeringsformen.

Beträffande monarkin bör man kanske föra in ett element till förutom det som jag tidigare har sagt, nämligen att när man diskuterar monarkin är det stor skillnad om man diskuterar ett system av vår typ i dag där kungen egentligen saknar politisk makt – han är visserligen ordförande i Utrikesnämnden men inte ledamot i densamma – och ett system där kungen har något slags politisk makt. Det bör man väga in i diskussion-

en. Men kungadömet, som det är utformat i Sverige och som det fungerar här nu, är alldeles utmärkt.

När det gäller bekännelsekravet i successionsordningen och den utmärkta formuleringen från augsburgska mötet får man naturligtvis se det med ett visst sinne för historia.

Personligen kan jag avslöja att jag alltid har haft en stor sympati för Wilhelm Mobergs Kristina i Utvandrarserien. Hon tyckte kanske inte om att utvandra. Men hon var mycket glad av två skäl för att hon var född i Sverige. Det första skälet var att det var det enda landet i hela världen där man talar ett fullt begripligt språk. Och det stämmer ju. Och det andra skälet var att det var det enda landet i hela världen där man har den helt korrekta religionen.

Anf. 15 MATS EINARSSON (v) replik:

Herr talman! De sista två argumenten är det svårt att säga någonting om, det är bara att böja sig.

Det är klart att man kan föra en diskussion, det kan vi göra i något annat sammanhang, om det är möjligt och önskvärt med ett fullständigt upphävande av all privat äganderätt till produktionsmedlen. Jag har svårt att se en principiell invändning mot den, däremot i praktiska, historiska och sociala termer tror jag att det ligger ganska långt fram i historien, men det är inte det som den här diskussionen handlar om. Det handlar om ifall man i grundlagen ska skriva in sådana restriktioner att man försvårar eller till och med omöjliggör demokratiska reformer som faktiskt har till syfte att göra ett visst ingrepp i äganderätten, i syfte att utjämna och demokratisera samhället. Det är därför som man från högerhåll har velat ha den här förstärkningen av äganderätten. Det är av det skälet som vi har motsatt oss det.

När det tyngsta argumentet för monarkin är att den fungerar eller, som någon uttryckte det i den här kammaren, att kungen ju inte gör någon större skada, tycker jag att argumentationen fortfarande är något svag och att de principiella argumenten för en republikansk författning är mycket starka.

Anf. 16 KERSTIN LUNDGREN (c):

Herr talman! Sverige byggs av oss som bor och verkar i landet. Det byggs underifrån, men vår offentliga struktur byggs från ovan, från riksdag, från regering och från myndigheter.

I det här författningsbetänkandet för vi fram förslag om att nu ge den Grundlagsutredning som sitter ett öppet mandat att tänka nytt, att fånga en struktur och skapa en grund för människor att underifrån verkligen få bygga landet. Det handlar om makt och möjligheter, regionalt, lokalt men också på riksnivå och utanför, i vårt fall i EU. Det handlar om att ta vara på olikheter och mångfald, att ge utrymme för lokala och regionala lösningar som ger en god grund för tillväxt.

Det här är en fråga som både jag och Centern anser borde få plats i Grundlagsutredningen. I reservation nr 1 under punkt 1 lyfter vi fram riktlinjer för ett federalt statskick. Vi tycker att det finns skäl att nu göra upp med enhetsstaten och forma en annan struktur, bygga en flernivådemokrati som inte stannar vid landets gränser utan faktiskt tar fasta på att vi är medlem i EU.

Vi vill se ett statsskick där befogenheter är delade mellan stat och region men också lokalt. Det som inte är tydligt utpekade ska med automatik tillfalla kommunerna. Vi säger vidare att man lokalt och regionalt bör ha författningsrätt inom de områden där man själv verkar.

Det här skulle vara ett sätt att ge Sverige en ny grundlag anpassad för framtiden och inte för vår historia. Vi tycker då att både Ansvarskommittén och Grundlagsutredningen bör få mandat att fundera på detta.

Sedan finns det en annan punkt i detta betänkande som jag vill beröra, och det handlar om skydd för äganderätten, som redan tidigare berörts. Vi ser att det måste stärkas. Vi har under den gångna mandatperioden kunnat se exempel på att grundlagen inte ger ett tillräckligt skydd för enskildas äganderätt och hur enkelt den kan sättas åt sidan när offentliga organ – riksdag, regering, myndigheter, kommuner – finner ett allmänt intresse att ingripa i äganderätten. Det är ett allmänt intresse som ganska enkelt kan definieras och som definieras av dem som gör ingreppet med full förfoganderätt över det.

Vi ser också att när man gör den typen av ingrepp finns det inte heller en tydlig ersättningsnivå, en tydlighet för att ge människor som får sin äganderätt inskränkt en ersättning som är skälig utifrån ingreppet.

Det här leder oss till slutsatsen att Grundlagsutredningen måste se över den del i kap. 2 som handlar om äganderätt. Den är för svagt omgärdad så som det ser ut i dag, och vi vill se en annan ordning i den delen.

Detta, herr talman, är de två punkter som jag ville beröra och som jag kommer att stötta i den kommande omröstningen. Jag vill för enkelhetens och tidssparandets skull yrka bifall till bara reservation 1 under punkt 1. I övrigt står jag bakom betänkandet.

Anf. 17 MATS EINARSSON (v) replik:

Herr talman! Jag fortsätter den diskussion som vi fört tidigare vid något tillfälle om Centerns federalism. Centern har beskrivits som ett parti på jakt efter en ideologi under en ganska lång tid. Ett tag var det decentralisering och decentralism som var de begrepp man använde. Numera verkar det vara federalism. Och det verkar handla om ungefär samma sak, men kanske inte riktigt ändå. Jag har fortfarande svårt att få grepp om vad Centern egentligen menar.

Jag tillhör ett parti som ibland beskyllts för utopism. Jag undrar om inte Centern ligger närmare till den anklagelsen, eller så är det möjligen bara tankeoreda.

Det grundläggande begreppet i den här diskussionen är suveräniteten, alltså den politiska enhet, *demos*, för att prata grekiska, där den slutliga politiska makten ligger. Såvitt jag begriper kan det bara finnas en sådan grundläggande enhet, *demos*. Därifrån kan sedan makt delegeras, såsom vi har gjort i det här landet, både uppåt till den europeiska unionen och nedåt till landsting och regioner, kommuner och andra enheter. Men det slutliga avgörandet ligger ändå kvar på det nationella planet och rent faktiskt när det gäller lagstiftningen i denna kammare. Det förefaller vara så att Centern på något sätt ska upplösa denna suveränitet, som är historiskt skapad, och dela ut suveräniteten styckevis till regioner, möjligtvis också kommuner, och kanske något ska vara kvar på nationell nivå. Men hur detta egentligen ska gå till rent praktiskt, och om det över huvud

taget är teoretiskt tänkbart, menar jag fortfarande är en öppen fråga. Men Kerstin Lundgren kanske kan förklara saken.

Anf. 18 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Om Mats Einarsson ägnade sina studier åt annat än den kommunistiska delen av världen skulle Mats Einarsson snart upptäcka att det finns många federala stater som har klarat uppdraget. Till och med Indien, som vi besökte, har en federal struktur. Man kan göra det på väldigt många olika sätt. Det finns många exempel på hur man kan bygga och förändra. Belgien är ett av de senare exempel där man har förändrat sin ordning och byggt en ny struktur.

Vi har från vår sida i den förenklande delen, herr talman, av det här betänkandet tagit med att vi önskar se ett demokratikonvent, ett grundlagskonvent, för att skapa formerna för en ny struktur vid sidan om Grundlagsutredningen. Om Mats Einarsson är intresserad kan han rösta ja till reservation 1 under punkt 1 i eftermiddag, så får vi möjligheter att tränga in i, diskutera och granska hur vi ska forma en federal struktur.

Problemet med Mats Einarsson är att han inte vill se någonting annat än enhetsstaten. Det är enheten som är det centrala för Mats Einarsson, och han är väldigt stolt över just den delen i vår grundlag.

Problemet är att det är en modell där det ser ut som att samhället byggs ovan, men det handlar ju om människor av kött och blod, om den lokala nivån. Det är där som verkligheten förändras, och det är där som Sverige byggs. Vi vill ha en ordning också för den offentliga delen som svarar mot detta. Det är vad vi skulle önska att Grundlagsutredningen och Ansvarskommittén fick jobba med, för då skulle vi kunna skapa en struktur som inte ser bakåt utan framåt.

Anf. 19 MATS EINARSSON (v) replik:

Herr talman! Min intellektuella kapacitet är fortfarande alltför begränsad för att jag ska begripa det här resonemanget till fullo. Jag vill kanske också förbehålla mig rätten att själv avgöra vad jag är mest stolt över i grundlagen och vilka länder jag studerar.

Centern skriver i sin reservation bland annat följande: Slutligen ska det finnas möjlighet för regioner och stat att genom ömsesidigt förpliktande avtal bestämma att staten ska ta över ansvaret för uppgifter som enligt grundlagen tillfaller regionerna.

På den regionala nivån ska man alltså kunna sluta avtal som innebär att man ger uppgifter till staten, alltså till den överordnade nivån. Då har man naturligtvis byggt ett helt annat system. Då har man upphävt den nationella suveräniteten helt och hållet. Jag ifrågasätter om detta praktiskt låter sig göras. Det andra jag ifrågasätter är om det är lämpligt att göra det.

Men en av mina poänger i det här sammanhanget är att Sverige historiskt sett har suveränitet på den nationella nivån, och den historien låter sig inte skrivas om. Att Indien och andra stater har en annan struktur, där den formella suveräniteten inte ligger på den federala nivån utan på delstatsnivå och där delstaterna åtminstone i formell mening har delegerat makten till den federala nivån, kommer som sagt ur historiska förhållanden och är inte något som man kan införa. Vi förlorade möjligheten till Centerns samhällsmodell någon gång på 1200-talet, skulle jag vilja påstå.

Anf. 20 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Där ser man vilken bild Mats Einarsson ägnar sig åt. Han tittar bakåt. Jag söker framåt och försöker hitta vägar att kunna förnya vårt statskick för att kunna möta en ny värld, en global miljö, där vi är en aktiv partner, där vi fogar det lokala till det globala och där vi skapar strukturer som gör det möjligt för människor att känna att de har makt att förfoga över sina egna frågor. Problemet med Mats Einarsson är att han inte vill se att det finns en möjlighet att bygga på det sättet.

Det är naturligtvis så att olika nivåer kan ha olika uppdrag, och de olika nivåerna måste naturligtvis utifrån sitt uppdrag också kunna komma överens med någon annan. Så gör vi ju i dag i ärlighetens namn, Mats Einarsson. I dag kan kommuner komma överens om att gå samman och skapa en ny struktur eller så kan de komma överens om att lägga över frågor till landsting. Varför skulle det vara omöjligt för regionerna att komma överens med staten? Vi kommer ju från Sveriges sida överens med EU om vad EU får göra, lämnar över uppdrag och skriver någon form av avtal. Varför skulle vi inte kunna jobba på det sättet även med vår svenska grundlag?

Om man vill så kan man nog se, Mats Einarsson. Och jag är övertygad om att du har möjlighet att göra det, men viljan verkar saknas. Men röstar du rätt i eftermiddag kanske vi får möjligheter att fortsätta den analysen och den diskussionen.

Anf. 21 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Herr talman! Någon har glömt en mycket vacker penna i talarstolen. Det är inte det intressantaste som jag ska säga. Men det kanske ändå inte är så långt därifrån, och det är av en anledning: Det här betänkandet behandlar i huvudsak frågor som redan är behandlade. De är redan behandlade i utskottet, har redan fått sin kammardebatt, har redan diskuterats under den här mandatperioden och har därför hänförs till det som i det här betänkandet kallas för övriga motionsförslag behandlade i förenklad ordning.

Detta gäller också den intressanta frågan om monarkin som Mats Einarsson bland annat uppehållit sig vid. De miljöpartistiska ståndpunkterna om monarkin har flera gånger tagits upp och diskuterats när KU har haft sina betänkanden om frågan. Denna gång är det tänkt att motionerna ska behandlas i förenklad ordning. Och även om jag har haft mina dubier om det sättet att hantera riksdagsmotioner, anpassar jag mig efter det och lyfter inte fram denna fråga vid detta tillfälle.

Herr talman! Det finns dock några frågor i betänkandet som jag vill diskutera. Det är några frågor som kanske till viss del också är vid sidan om kammardebatten eftersom det just nu sitter två utredningar som till stor del berör författningsfrågor: Ansvarskommittén, som handlar om var makten ska fördelas inom Sverige, och Grundlagsutredningen, som handlar om hur våra grundlagar ska se ut. Men jag vill ändå orda något om detta.

Först vill jag säga något om den fråga som finns under punkt 2 i betänkandet, rätten att inneha förtroendeuppdrag. Här kan jag bara konstatera det som jag förutsätter att en del av kammarkamraterna och utskottskamraterna har konstaterat före mig, att vi tillstyrker en av de inkomna motionerna och gör ett tillkännagivande av en motion med Helena Höij

som första namn. Anledningen till att vi gör detta är att vi gemensamt har upptäckt, på initiativ av Kristdemokraterna, att det i dag är något oklart hur man reglerar rätten för människor att inneha ett politiskt förtroendeuppdrag. Det kan så klart skapa problem.

Vi ser i dag att av dem som innehar förtroendeuppdrag är en mycket stor del personer som har ganska lätt att ta ledigt från sina arbeten för att arbeta politiskt. Man kanske jobbar inom den offentliga sektorn med en arbetsgivare som tillåter att man är borta någon dag i veckan för ett nämnduppdrag eller så. Man kanske har ett litet eget företag där man styr sin verksamhet själv. Men personer arbetandes inom större företag, personer som kanske inte alltid har den bästa kontakten med sin arbetsgivare, personer som driver rätt stora verksamheter själva, är egna småföretagare med flera anställda har svårare att engagera sig politiskt och därför i slutändan också att ha ett förtroendeuppdrag. Vi måste titta på hur vi kan göra det enkelt för människor så att de faktiskt har möjlighet att engagera sig politiskt och få förtroendeuppdrag. Det är en av bakgrunderna, vad jag förstår, till det motionsyrkande som vi här tillstyrker.

Herr talman! En annan fråga som lyfts upp under punkt 3 i betänkandet handlar om avskaffandet av kravet på svenskt medborgarskap.

I dag är det på en rad områden ett krav för att få en tjänst att man är svensk medborgare. Enligt min uppfattning är det av högsta vikt för delaktigheten och deltagandet i det svenska samhället att alla som bor här och alla som permanent har möjlighet att bo här faktiskt också får delta i samhällsutvecklingen. På sikt vill vi därför koppla medborgarskapet helt till folkbokföringen. Vi vill att alla människor som befinner sig här ska ha samma rättigheter, samma möjligheter och samma rätt att delta i demokratin. Ett steg dit är att avskaffa dessa krav på svenskt medborgarskap som i dag finns för olika befattningar. Detta lyfter vi fram i reservation 2, som jag härmed yrkar bifall till.

Herr talman! Avslutningsvis: Rörande den diskussion som precis förevar om Centerns reservation nr 1 i betänkandet har jag, som jag tidigare upprepat, stor sympati för det resonemang som Kerstin Lundgren för. Bakom ordet federalism döljer sig uppenbarligen en vanlig grön decentralism, att makt ska vara på så låg nivå i samhället som möjligt, att de beslut som fattas ska fattas av dem som faktiskt berörs av besluten, att makt som i dag ligger på den nationella nivån ska decentraliseras ut till regionerna och ut till kommunerna och att besluten bör fattas där. Jag har stor sympati för det, och jag vet att våra representanter i de utredningar som jag inledningsvis nämnde kommer att föra en sådan linje och arbeta för att Sverige utvecklas på ett sådant sätt att vi får en decentralistisk samhällsstruktur.

Jag väljer i dag att inte reservera mig och inte heller stödja Centerns reservation, men sympati för tankarna i den har jag även om jag inte benämner dem federalism, som för tankarna till ett visst styrelseskick.

Anf. 22 MATS EINARSSON (v) replik:

Herr talman! Jag begärde replik bara för att förtydliga en sak. Gustav tog upp reservation nr 2 om avskaffande av krav på svenskt medborgarskap. Från Vänsterpartiets sida delar vi i allt väsentligt det som framförs i den reservationen. Dock har vi den här gången valt att inte reservera oss

med hänvisning till den beredning som fortfarande pågår i Regeringskansliet.

Vi brukar göra så att så länge vi har rimligt stort hopp om att en beredning faktiskt ska leda fram till ett bra resultat i form av ett förslag till riksdagen så avstår vi från att reservera oss. För tydlighetens skull vill jag dock säga att i sak är vi ense med Miljöpartiet i allt väsentligt på denna punkt.

Anf. 23 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Herr talman! Det är alltid positivt när någon är ense med en miljöpartist och med Miljöpartiets ståndpunkter, så jag har väl inte så mycket att erinra mer än det att den utredning som förevarit arbetet med att ta bort kravet på medborgarskap för vissa tjänster och vissa uppdrag, betänkandet från Kommittén om medborgarskapskrav, har en gång beretts i Regeringskansliet, och förslag har lagts fram. Därför hyser jag farhågor om att de övriga förslag som i det sammanhanget inte lades fram till riksdagen inte kommer att genomföras om inte riksdagen återigen påpekar att man inte vill ha dessa krav på medborgarskap. Jag kan möjligen lugnas senare av den socialdemokratiska ledamoten i debatten – man kan ju alltid hoppas – men jag tror att det vore positivt med ett tillkännagivande till regeringen där vi tydliggör att också de övriga förslagen som Kommittén om medborgarskapskrav lade fram ska genomföras, så att människor som bor i Sverige ska ha rätt att inneha också tillsättningar och uppdrag som i dag är förbehållna dem med svenskt medborgarskap.

Anf. 24 BARBRO HIETALA NORDLUND (s):

Herr talman! Jag vill börja med att hälsa Inger Gustafsson välkommen i KU:s glada debattgång här i kammaren. Det var första gången som Inger deltog, och det tycker jag var trevligt.

Jag kan därefter genast lugna Gustav Fridolin, hoppas jag, på punkten om kravet på avskaffande av krav på medborgarskap. Det är riktigt redovisat såsom Mats Einarsson och Gustav Fridolin anförde. För att förvissa mig om att frågan inte har lagts undan någonstans fick jag bekräftat vid kontakter som jag tog, att det stämmer, det som står i konstitutionsutskottets betänkande. Delar av utredningens förslag har ju riksdagen beslutat om redan, och de återstående delarna som vi har sett återkommer. Men det konstateras också att det finns grundlagsfrågor som bör beredas. Även om inte direktiven till Grundlagsutredningen innehåller ett direkt uppdrag att göra det så har det skett en överenskommelse med utredningen om att de frågorna kommer att hamna i Grundlagsutredningens beredning. Frågorna återkommer.

Jag hoppas att Gustav Fridolin är lite lugnad på den punkten. Med det är också utskottets ställningstagande korrekt. Då var det sagt!

Herr talman! När man kommer in så här på slutet är det ju mycket som redan är diskuterat och också redogjort för. Jag vill bara helt kort säga att när det gäller frågan om rätten att inneha förtroendeuppdrag så har ett enigt utskott ställt sig bakom det tillkännagivandet. Vi tror att det finns frågor omkring det som behöver tittas ytterligare på. Det är också en ganska komplex fråga som kanske innehåller någon grundlagsfråga, men även andra lagstiftningar kan vara berörda, och det skriver också

utskottet i sitt betänkande. Regeringen får då i uppdrag att på lämpligt sätt utreda det. Det är alltså ett enigt utskott.

Jag ska kommentera ytterligare några frågor. Centerpartiets reservation, som har rubriken ”Federalt statsskick” och som Kerstin Lundgren så energiskt redogjorde för, innehåller ju ändå centerfrågor som vi känner igen år från år med lite olika tyngdpunkt. I den reservationen ryms väldigt kända centerkrav. Det handlar om kompetenscatalog kompletterad med nationell lagstiftning, regionernas traktaträtt och en rad sådana frågor. Utskottet säger att de här frågorna bereds i Ansvarsutredningen. Det här är diskussioner som ryms inom ramen för det vida och breda direktiv som utredningen har. Men det måste också sägas helt klart – det har sagts ifrån talarstolen från socialdemokratiska debattörer också – att vi inte har den hela och fulla klarheten alla gånger över vad Centerpartiet avser.

Centerpartiet argumenterar också på så sätt i sin reservation att varken Ansvarskommittén eller Grundlagsutredningen enligt sina direktiv på allvar får ”göra upp med enhetsstaten”. Det där är ju en formulering som jag känner mig väldigt främmande för. Utredningarna bör enligt Centerpartiet få ”tilläggsdirektiv som ger dem ett bredare mandat att stöpa om regeringsformen”. Det är alltså formuleringar som vi för vår del över huvud taget inte kan ställa upp på.

Vi ska inte upprepa förra årets författningsdebatt, då Göran Magnusson och Kerstin Lundgren hade en lång diskussion om enhetsstaten och den svenska författningen i det perspektivet. Vi ska inte upprepa det. Gustav Fridolin sade att han hade gjort en tolkning som sade att det här inte handlar om någonting annat än decentralisering. Ja, men handlar det om decentralisering blott och bart, så kalla det för det då, och tala om det, så kan vi kanske lättare gå in i en debatt i frågan. Men här ryms det förmodligen en del som vi inte helt och fullt har fått klarhet i. Så måste det ju vara när Centerpartiet inte ens av sina alliansbröder och -systrar får stöd för reservationen. Det måste väl i så fall vara det här kravet på att ”stöpa om” grundlagen och statsskicket som gör att Centerpartiet skiljer sig från den övriga alliansen.

För mig är det faktiskt svårt att än så länge se annat än att Centerpartiets federala statsskick med en uppgörelse med enhetsstaten en gång för alla skulle skapa ett – ja, ett författningspolitiskt kaos.

Det har ju alltid ansetts – i den traditionen lever vi väl – att vi strävar efter största möjliga enighet mellan partierna när överenskommelser om författningsregler ska göras. Herr talman, om den inställningen fortfarande får råda så kan jag lugnt hoppas att Centerpartiets federalistiska statsskick inte lurar runt hörnet i en alltför nära framtid i varje fall.

Med hänvisning till såväl Ansvarskommittén som Grundlagsutredningens arbete avslår vi en rad motionskrav. Det finns – det har vi hört – en samlad alliansreservation om stärkt grundlagsskydd för äganderätten. Jag tycker att det är bra om vi kan få en diskussion, en bred, principiell, kanske ideologisk, diskussion om äganderätten. Den kan också rymmas inom Grundlagsutredningens beredningsområde. Vi har också sagt att frågorna bereds där, om man så önskar. Men jag vill hävda att vi har ett starkt skydd i vår svenska grundlag för äganderätten. Den finns i 2 kap. 18 §. Där finns det klart uttryckt. Det handlar inte bara om det allmännas intressen, som Kerstin sade, utan det handlar om angelägna allmänna intressen. Det är kopplat till ersättningskrav som finns reglerade under

många olika lagstiftningar. Jag har förstått när jag har läst igenom reservationerna och motionerna att det i väldigt stor utsträckning handlar om att man vill att ersättningskraven ska finnas tydligare markerade redan i grundlagen.

Som det i dag är formulerat i grundlagen är det ett minimikrav när det gäller ersättningsreglerna. Sedan tillkommer det i de andra lagarna. Just nu sker en översyn av expropriationslagen – jag hörde från bostadsutskottet att man ska göra en översyn. Jag har till och med direktiven för den med mig. Vi ska alltså inte föregripa det arbete som pågår.

Herr talman! Den förenklade ordningen, som är välkänd av kammaren, har utskottet begagnat sig av, och det innebär att många av ställningstagandena är redovisade tidigare.

Jag ser att min talartid håller på att rinna ut. Jag hade gärna velat ha en liten vända om monarkin, och jag utgår nästan från att Mats Einarsson kommer att ta upp den frågan i en replik. Han brukar ju beklaga sig över att vi har för lite debatt kring den; han har till och med sagt att vi undviker frågan.

Herr talman! Med detta ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 25 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Jag hade inte tänkt begära replik, men när jag nu blev så tydligt apostroferad är det naturligt att fråga Barbro Hietala Nordlund om Socialdemokraterna tycker att det vore intressant att få den fulla bilden av hur en federal struktur för Sverige skulle se ut. Varför inte ge mandat till Grundlagsutredningen och Ansvarskommittén att forma en sådan struktur som skulle innebära att vi hade möjligheter att föra den diskussionen under ordnade former?

Socialdemokraterna och Barbro Hietala Nordlund säger att det ju är decentralisering. Problemet med decentralisering, herr talman, är att någon lämnar ifrån sig makt, men den som gjort det kan genast ta tillbaka den om man inte är riktigt nöjd. Vi har sett åtskilliga sådana exempel. Vi talar ofta om ifall Sverige i framtiden ska ha ett flernivåstyre, där man trots allt styr från ovan, eller ifall vi ska ha en verklig flernivådemokrati där makt och befogenheter följer varandra hand i hand och där människor har möjlighet att verkligen styra över det egna rummet. Vi förespråkar och vill utveckla den senare modellen.

Låt mig kort säga något om äganderätten. Jag förstår att Socialdemokraterna tycker att den är tillräckligt skyddad, men vi ser att den angripits på ett ganska enkelt sätt där man inte behöver precisera vad de angelägna allmänna intressena är för något. Vi konstaterar att den utredning som skulle granska ersättningsanspråken, och som utlovades när riksdagen tidigare tog beslut om det, borde ha varit klar för ett år sedan eller till och med tidigare. Den har dock inte kommit. Intresset från regeringens sida för att göra något på det området tycker vi är alldeles för svagt. Därför vill vi se ett tydligt uppdrag om att stärka äganderätten i grundlagen.

Anf. 26 BARBRO HIETALA NORDLUND (s) replik:

Herr talman! Jag erinrar mig förra årets debatt där Göran Magnusson efterlyste en beskrivning från Kerstin Lundgren av den federalism som Centerpartiet är förespråkare för. Den kom dock inte. Det enda som

kommer är de vanliga flosklerna om nedifrån och upp och underifrån-demokrati och så vidare. Dessa begrepp är väl kända för oss och finns i det demokratiska system som vi i dag lever i.

Dessutom har Ansvarsutredningen ett direkt uppdrag att titta på nivåerna, uppgiftsfördelningen och ansvarsfrågorna. Det är alltså klarlagt, och det behövs inte ett tilläggsdirektiv därvidlag. Om Centern får stöd för sina tankar måste Grundlagsutredningen naturligtvis ta till sig diskussionen.

Sedan finns det frågor som hopat sig och som vi faktiskt inte fått svar på. Kerstin kanske kan svara på dem. Hur står sig de nationella rättigheterna och de enskildas förhållande till regionerna och kommunerna i en federalistisk stat av centermodell, där regionerna ska ha traktatsrätt, träffa uppgörelser och skriva egna förordningar inom sina kompetensområden? När det gäller traktaträtten och de angränsande staterna skulle jag även vilja fråga: Om regionen och de angränsande staterna hamnar i konflikt – vem ska gå in och lösa den konflikten?

Det finns alltså konkreta, praktiska frågor som vi funderat över och som aldrig fått svar från Centerpartiet. I stället får vi dessa utrop om nivåer. Kerstin Lundgren är skyldig oss ett svar innan vi kan föra den här diskussionen så mycket längre.

Anf. 27 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Ansvarskommittén har uppdraget att arbeta utifrån gällande grundlag och gällande struktur. Vi tycker att de bör få ett tydligt uppdrag att även jobba utifrån en annan modell. Vi vill inte låsa fast oss i dagens modell.

Låt oss, herr talman, göra en federalistisk studieresa. Låt oss besöka en rad olika länder med federal struktur. Det finns inte bara en modell. Det finns många olika sätt att forma en federal struktur. Gemensamt för dem är att de har ett flernivå tänkande, en flernivå demokrati – inte ett flernivå styre där någon från ovan rattar och skruvar i de olika nivåerna utifrån eget tyckande, utan där man så att säga har en uppdelning.

Traktatsrätt, herr talman, är det en så himla knepig historia? Låt oss tänka på Haparanda och Torneå, som alltmer växer samman och utvecklar en egen region uppe vid Nordkalotten. Visst vore det väl bra om de där uppe kunde hitta sätt att komma fram på och träffa överenskommelser mellan regionerna? Visst vore det väl bra om regioner som Malmö och Köpenhamn fick växa sig samman och vi inte låste fast oss eller lät hindra oss av att det nationella intresset ska gå före. Där kunde vi i stället ge makt och möjligheter inte över alla områden utan inom de tydligt fastlagda områden som vi kommit överens om är just den nivåns uppdrag att sköta.

Vore det konstigt, herr talman? Jag tycker inte det. Låt oss pröva. Låt oss ta diskussionen. Socialdemokraterna har ju hittills velat stoppa den diskussionen när man lagt locket på i Grundlagsutredningen och sagt att den inte har det mandatet att jobba med. Det beklagar vi, men vi kan ändra på det i dag.

Anf. 28 BARBRO HIETALA NORDLUND (s) replik:

Herr talman! Vi vill naturligtvis inte bidra till att enhetsstaten stöps om. För oss har enhetsstaten ett värde; den är grundläggande för vår

demokrati. Vi utgår också från att landets invånare, oavsett var de bor, ska ha likvärdiga villkor, rättigheter och skyldigheter. Vårt statsskick hindrar ju inte att regioner samarbetar även över landgränserna. Det sker också. Jag förstår faktiskt inte vad Kerstin tror ska hända med en omstöpning av statsskickets grunder.

Anf. 29 MATS EINARSSON (v) replik:

Herr talman! Man kan inte genast få igenom hela sitt partiprogram. Det vet jag. Oftast beror det på att det inte finns majoritet för de ståndpunkter man har eller så finns det inte pengar. Däremot hör det till ovanligheterna att man misslyckas för att man aktivt röstar emot sina egna förslag, vilket tyvärr Socialdemokraterna, de flesta av dem, gör när det gäller monarkin. Jag tror alltså att jag och Barbro egentligen är helt överens i den frågan. För visst är monarkin absurd, Barbro? Den är fänig, och den är ur principiell synpunkt demokratiskt oacceptabel. Visst är det väl så?

Om Barbro mot förmodan svarar nej på den frågan skulle jag i så fall vilja veta vilket annat ämbete vi – åtminstone hypotetiskt – kunde tänka oss att ändra så att det blev ärftlig succession till det. Talmannen? Justitiekanslern? JO? Statsministern? Tänk den tanken! Gruppledaren i den socialdemokratiska riksdagsgruppen? Vilket ämbete skulle man åtminstone hypotetiskt kunna tänka sig att göra ärftligt i en demokrati?

Inget av dessa? Men varför då?

Jag tycker att Socialdemokraterna behöver komma ut ur den monarkistiska garderoben och säga som det är, att ni är republikaner och att ni gärna skulle vilja rösta på reservation 5 nu. Jag inser att ni inte kommer att göra det, men säg åtminstone att ni skulle vilja rösta på den reservationen!

Anf. 30 BARBRO HIETALA NORDLUND (s) replik:

Herr talman! Min uppfattning, och den delar jag med många socialdemokrater, är att i en modern demokrati bör statschefen vara vald av folket. Men som Mats Einarsson väl känner till ansluter vi oss också till att det svenska statsskickets konstruktion är en konstitutionell monarki. Det är i sin tur resultatet av en politisk uppgörelse.

Den uppgörelsen känner alla här i kammaren till. Vi upprepar det varje år, för varje år behandlar vi motioner som kräver att monarkin ska avskaffas. Lika säkert kommer Mats Einarsson och deltar i den debatten – han nämnde ju själv nyss att detta är en käpphäst för honom.

Vi har många gånger redogjort för denna politiska kompromiss. Mats Einarsson har också redogjort för den, för han kan och känner den väl. 1974 års regeringsform förde med sig att man hade ingående överläggningar mellan partierna. Resultatet blev Torekovuppgörelsen. Den är 30 år gammal. I propositionen konstaterade statsrådet att kompromissens ståndpunkt hade vunnit mycket stark anslutning vid remissbehandlingen. Då menade statsrådet också att kungadömet bevarande var viktigt för att författningen skulle få stöd i riksdagen och i folkopinionen.

Socialdemokraterna har i sitt partiprogram inskrivet att vi vill verka för att monarkins arvsprincip på sikt avskaffas och införa republik, där statschefen ska väljas direkt eller indirekt av folket. Det finns det ett

kongressutlåtande om. Men i nuläget gör vi bedömningen att det breda folkliga politiska stöd som krävs för att förändra innebörden inte finns.

Anf. 31 MATS EINARSSON (v) replik:

Herr talman! Apropå det sista som Barbro Hietala Nordlund sade: En av våra uppgifter som folkvalda och politiker är naturligtvis att försöka övertyga så många som möjligt om våra ståndpunkter. Även om jag noterar vad Barbro nu sade tror jag att socialdemokratin skulle kunna göra lite mer i republikfrågan.

Torekovkompromissen finns där. Visst, men innebär den typen av politiska överenskommelser att varje form av konstitutionell utveckling måste upphöra på just det området? Överenskommelsen är nu över 30 år gammal. Tre av riksdagens partier var inte med om den. Mitt parti var inte med för att vi inte ville eller inte fick, och de två andra satt inte i riksdagen över huvud taget. Någon gång måste vi faktiskt komma till en punkt då vi kan diskutera om vi ska gå vidare och ta ett nytt steg. Detta är ju inte skrivet i sten för århundraden framåt. Vad kan vara ett bättre tillfälle att titta på detta än just Grundlagsutredningen, som ju har i uppdrag att göra en bred översyn av regeringsformen? Är det inte ändå lite konstigt att regeringen, tyvärr med stöd från de flesta andra partier, uttryckligen skriver in i direktiven att utredningen inte får titta på detta med statskicket?

Anf. 32 BARBRO HIETALA NORDLUND (s) replik:

Herr talman! Vi biträder inte uppfattningen att detta ska ingå i den översyn som nu görs av Grundlagsutredningen. Vi har kopplat diskussionen till det opinionsläge som råder för dagen. Vi bedriver opinionsbildning i många frågor. Många socialdemokrater gör det också i den här frågan. Det arbetet lär väl verka.

Man kan inte påstå att det finns någon bred samhällsdebatt i den här frågan eller att det blåser någon stark opinionsvind. Det finns många frågor som är viktigare och angelägnare att ta itu med, som vi också driver. Några v-, mp-, s- och kanske fp-motioner per år i den här frågan hjälper till att hålla den vid liv här. Det finns naturligtvis utrymme för större debatter här och för all möjlig opinionsbildning.

Men detta är vårt ställningstagande nu, och jag vet också att Mats respekterar det.

Anf. 33 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! ”All offentlig makt i Sverige utgår från folket”. Så står det i grundlagen. Trots detta är den som står högst i rangordningen inte folkvald och kan heller inte avsättas.

Det hade inte stört mig så mycket om denna person enbart var kung, men nu är denna person också statschef och står över talmannen, statsministern och de folkvalda. Att det skulle vara kontroversiellt att ta upp denna fråga förvånar mig, för jag tycker ändå att det är grunden i demokratin att folket ska få tillsätta de offentliga uppdragen, och det är folket som ska få avsätta dem likaså.

Alla demokratiska reformer och jämlikhetsreformer som har genomdrivits i Sverige har naturligtvis föregåtts av motstånd. Man har kämpat i motvind. Ofta har det börjat med att en minoritet driver frågorna. Det är

inte annorlunda i frågan om kungahuset. Men det är inget skäl att kasta in handduken – vi har ju kommit så långt. Tänk vilken enorm kamp det var att få rösträtt här i landet och vilket pris kämparna som drev den frågan betalade!

Det finns ingen anledning att stanna precis framför mållinjen. Nu har vi nått kanske 99 % demokrati och jämlikhet i Sverige. Varför ska vi då stanna inför den sista procenten – nämligen den symbol för det gamla odemokratiska överhetssamhället som kungen i sin roll som statschef faktiskt är? Det finns all anledning att gå vidare med den här frågan.

Ibland säger vi att vi på något sätt värnar en gammal historisk tradition och något som vi ska vara stolta över. Sanningen är ju att en gång i tiden valde svenska folket sina kungar. Den princip vi i dag hyllar, alltså arvkungadömet, är en pervertering av den gamla principen. Jag kan känna att det tar emot att hålla denna pervertering av den ursprungliga principen för helig.

Den grundlagsutredning som nu arbetar har fått ett brett mandat. Man får ta upp nästan allting för att förbättra demokratin; det är ju en demokratiutredning. Det handlar om att stärka och fördjupa folkstyret och öka medborgarnas förtroende. Att i det här läget utesluta just monarkifrågan tycker jag är märkligt. Man har sagt att man i princip inte får diskutera det faktum att Sverige är en monarki. Eftersom det är en demokratiutredning tycker jag att man åtminstone borde ha frihet att i utredningen lyfta fram denna fråga om man vill. Jag skulle önska att man kunde ta upp detta.

Det har gjorts andra utredningar som har innehållit kontroversiella saker. Man har utrett föräldraförsäkringen och diskuterat att man ska gå in i föräldrarnas vardag och uppifrån dela upp hur mycket föräldrarna ska vara med sina barn. Vi har haft utredningar om huruvida homosexuella ska få adoptera barn och inseminera, och nu har vi en äktenskapsutredning om huruvida homosexuella ska få gifta sig.

Jag tycker att det är mycket bra att man vågar väcka dessa viktiga jämlikhets- och demokratifrågor. Jag tycker därför att även monarkifrågan borde kunna få debatteras. Det är faktiskt 30 år sedan frågan senast var uppe i en utredning, och det har hänt mycket under dessa 30 år. Därför tycker jag att det är dags igen.

Ett vanligt argument är att man inte följer demokratin i den här frågan på grund av det folkliga stödet för monarkin. Men ytterst kommer ju folket att avgöra den här frågan antingen genom ett val eller genom en folkomröstning, eller både-och. Man behöver alltså inte vara rädd för att köra över folkviljan. Däremot är det viktigt att man i en demokrati diskuterar stora och viktiga frågor och inte väjer för kontroversiella frågor. Därför kan jag känna att det är ytterligare ett skäl att väcka denna fråga och kanske få i gång en republikdebatt som lite grann saknas.

Sedan är inte folkviljan huggen i sten. Folkviljan har förändrats väldigt mycket. Om man bara ser 30 år tillbaka ser man att det var helt andra attityder och värderingar i samhället. Och det har faktiskt gått framåt på många positiva områden.

I en Sifundersökning visade det sig att 53 % av de tillfrågade trodde att kungahuset skulle vara avskaffat inom 50 år. Det innebär alltså att det är lite hur man ställer frågan som avgör vad folk tycker. Och det finns en förändringspotential. Jag tror också att detta mycket väl kan bli en gene-

rationsfråga, att dagens ungdomar en gång i framtiden avgör den här frågan, så det finns ingen anledning att stoppa den här debatten.

Givetvis kommer opinionen att förändras. Vi är alla med och förändrar opinionen. Jag tycker att det också är en politikers uppgift att inte bara följa folkopinionen utan fullt ut vara med i diskussionen och debatten och driva sin övertygelse. Det är det som också är att spela med öppna kort, så att folket får klart för sig vad politikerna vill.

Sedan är man ofta rädd för det okända. Det är väldigt lätt att tänka: Vi vet vad vi har men inte vad vi får. Vad är det som säger att ett framtida statsskick utan arvkungadömet på något sätt skulle vara sämre? Givetvis skulle vi kunna skapa en egen svensk modell som går i linje med vårt övriga folkstyre, som jag tror att svenska folket mycket väl skulle kunna ta till sitt hjärta. Vi har ju ett grannland, Finland, som har infört ”presidentdöme”, kan man kalla det. De har ju republik. Där finns det en enorm uppslutning kring det statsskicket, och det är ett stort deltagande i de här presidentvalen. Givetvis kommer vi kanske att skapa en helt annorlunda modell än Finland har, men den viktiga principen är att folket avgör och att den modell vi vill ha kommer att beslutas demokratiskt. Men nu: Låt oss inte släcka debatten, utan låt den komma upp! Det dröjer innan beslut ska fattas i denna fråga. Den här utredningen borde få friheten att ta upp det här.

Anf. 34 INGVAR SVENSSON (kd):

Herr talman! Jag har inga yrkanden. Många av frågorna ligger i Grundlagsutredningen. Därför blir det inte en så våldsamt häftig debatt.

Får jag peka på att vi har ett par motionskrav som finns i reservationsväg, men vi kommer inte att yrka på dem. Det gäller grundlagsskyddet för den kommunala kompetensen. Subsidiaritetsprincipen har jag faktiskt motionerat om sedan 1992, och man kan säga att det politiska livet i Sverige hela tiden har ökat sin klarhet när det gäller den här frågan. Jag förmodar att det kommer att bli så fortsättningsvis också.

Jag vill egentligen här utropa ett ”hurra” just därför att utskottet nu bifaller, eller åtminstone delvis bifaller, en kristdemokratisk motion. För någon tid sedan var det en distriktsordförande som ringde mig och hade problem därför att en biskop hade uttalat sig i fråga om en diakon kunde ha politiska uppdrag eller inte. Jag ställde då en interpellation till en minister och fick ett ganska intetsägande svar. I det läget bestämde vi oss för att motionera i den här frågan, som gäller rätten att inneha ett politiskt förtroendeuppdrag. Det visade sig att det finns ett väldigt svagt lagstiftningsskydd på det här området. Men genom att utskottet nu delvis har bifallit detta kommer den här frågan att föras vidare.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

10 § Frågestund

Frågestund

Anf. 35 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Frågor kommer att besvaras av näringsminister Thomas Östros, utrikesminister Laila Freivalds, socialminister Berit Andnor, statsrådet Lena Sommestad och statsrådet Lena Hallengren. I övergripande frågor svarar näringsminister Thomas Östros.

Jag vill påpeka att en fråga ska antingen vara av övergripande allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom ett av närvarande statsrådets ansvarsområde och avse dennes tjänsteutövning. Frågor och svar ska vara korta och i princip inte överstiga en minut.

Jag vill fästa kammarens uppmärksamhet på att det i frågestunden de senaste två veckorna skett en del övertramp. Frågor har ställts som inte har med statsrådets tjänsteutövning att göra utan i stället om tredje part som inte kunnat delta i diskussionen.

Ett enhälligt talmanspresidium har efter konsultationer med samtliga gruppledare beslutat att sådana frågor icke får framställas utan ska klubbas av. Jag vill fästa uppmärksamheten på detta så att vi undviker olika typer av misstag.

Det svenska investeringsklimatet

Anf. 36 PER BILL (m):

Herr talman! Jag har en fråga till näringsminister Thomas Östros.

Det går bra för Sverige. Det går väldigt bra för Sverige. Vi har stora bytesbalansöverskott. Det beror naturligtvis på vår fina svenska export. Det handlar om medarbetare, småföretagare, medelstora företag och de stora företagen som tillsammans skapar rikedom för Sverige.

Men det finns ett problem och någonting som oroar. Det är att dessa rikedomar inte omsätts i investeringar i Sverige. Min fråga är: Vad är det för fel på det svenska investeringsklimatet? Vad tänker näringsministern i sin tjänsteutövning göra för att förbättra detta investeringsklimat?

Anf. 37 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Det är roligt att höra att Per Bill nu äntligen har samma budskap som jag har. Det går bra för Sverige. Det går, som Per Bill säger, väldigt bra för Sverige. Det gör det ur många olika aspekter.

Sysselsättningen ökar. Företagandet ökar väldigt kraftigt. Vi har inte haft ett nyföretagande som har vuxit så mycket på 20 år som vi har i dag. Men det är också så, Per Bill, att investeringarna ökar nu.

När exportindustrin gått bra under ett par års tid når man kapacitetstaket, och nu investerar man också för framtiden. Investeringarna har gått upp 15 % det senaste året. Jag förväntar mig fortsatta goda investeringar.

Vi är inte nöjda på något sätt. Vi vill att det ska fortsätta att gå bra under många år framöver. Därför driver vi en politik för att stimulera företagandet ytterligare med strategiska skattesänkningar.

Vi stöttar exporten för de små företagen tidigt. Vi bygger upp regional exportrådgivning. Vi satsar på riskkapital för innovationer så att vi också kan vara starka de kommande åren. Men det går väldigt bra för Sverige.

Anf. 38 PER BILL (m):

Herr talman! Jag håller verkligen med att det går väldigt bra för Sverige. Men om vi tittar på investeringsklimatet hade Forbes Magazine för bara ett par dagar sedan en rankning av klimatet för investeringar. Sverige hamnade på en medelmåttig 18:e plats och hade alla nordiska länder framför sig.

Nog finns det en hel del ytterligare att göra, även om vi under de senaste 20 åren har gjort många saker som har varit bra. Det här är någonting som man måste göra successivt hela tiden. De andra förändrar sitt investeringsklimat. Det är ett ständigt race för att se till att locka pengar till Sverige och att de svenska rikedomarna investeras i Sverige.

Anf. 39 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Det är inte lätt att vara moderat i tider när det går väldigt bra för Sverige. Min gode vän Per Bill försöker nu ändra argumentationen som han har slipat på i flera år.

Budskapet har varit att det går dåligt för Sverige. Ska det ha minsta möjlighet att gå bra måste vi sänka a-kassan och försäkra för sjuka och förtidspensionerade. Men nu upptäcker man att det går väldigt bra för Sverige, för att använda Per Bills ord. Då måste man försöka famla efter något nytt att argumentera med.

Vi har ett mycket starkt investeringsklimat. När World Economic Forum ska rangordna vilka länder i världen som har de bästa framtidsförutsättningarna för ekonomisk tillväxt kommer Sverige på tredje plats efter Finland och USA.

Den nordiska modellen lyfts fram också i EU-kommissionens bedömningar av: Hur ska man få fart på Europa? Då pekar man på Sverige som en modell framåt. Stora investeringar i forskning och utveckling, ökat företagande, investeringar också från industrin i kunskapsintensiv produktion, det är vägen framåt.

Barns och ungdomars psykiska hälsa

Anf. 40 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! Många barn mår dåligt i dagens Sverige. I går visade Barnens rätt i samhället, Bris, i sin årsrapport att den psykiska ohälsan ökar. Allt fler barn och unga tvingas leva i en tillvaro de inte klarar av.

De saknar helt enkelt närvarande vuxna. Det är inte så konstigt i ett samhälle där många föräldrar sliter hårt för att hinna med livspusslet med jobb och familj. Den stora bristen är tid och tid att vara tillsammans. De allra viktigaste för barnen är naturligtvis föräldrarna.

Min fråga är därför till statsrådet Lena Hallengren, som har ansvaret för barnomsorgen: Tänker regeringen lyssna på detta nödrop och se till att barn och föräldrar får mer tid tillsammans och att det blir möjligt med valfrihet för familjerna och för de vuxna att vara närvarande i barnens liv?

Anf. 41 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Det behövs fler vuxna runt våra barn i förskolan, i skolan, på fritiden och på många andra områden. Därför har regeringen satsat på mer resurser både i förskolan och i skolan.

När vi sedan kommer till det som Torsten Lindström frågar om att alla vill ha mera tid. Det tror jag att alla som är småbarnsföräldrar kan ställa upp på. Det är klart att man vill ha mera tid.

Men på vilket sätt ska han få mer tid? Jag antar att Torsten Lindström lite insinuerar att det borde vara ett vårdnadsbidrag på 3 000–4 000 kr i månaden som gör det möjligt för mammorna att vara hemma med sina barn.

För mig är det inte en modell. En lång föräldraförsäkring och möjlighet att gå ned i arbetstid under tiden när barnen är små är bättre modeller att välja.

Torsten Lindström får gärna utveckla sin fråga om hur detta vårdnadsbidrag skulle kunna fungera för att ge båda föräldrar möjlighet att få mer tid för sina barn. Små barn innebär mer pusslande. Det pusslandet kan nog vi politiker aldrig ta bort.

Anf. 42 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! Tack ska du ha, statsrådet. Barn behöver vuxna. Nu ropar barn och unga, enligt Bris, att det ska finnas fler mentalt närvarande vuxna. Då borde man börja med de allra viktigaste vuxna, nämligen föräldrarna.

Vi kristdemokrater vill till exempel satsa 2 miljarder mer än vänsterkartellen gör på förskolan för att få en bra kvalitet där. Men vi vill också se fler insatser för att skapa en verklig valfrihet för familjerna med barn-dagar, förbättrad föräldraförsäkring och olika lösningar just därför att olika familjer och olika barn är olika.

Då blir det en ganska skarp kontrast mot den lite gammaldags retorik som Lena Hallengren direkt börjar ta med vårdnadsbidrag. Socialdemokraterna vill pressa in alla i ett och samma fack. Det vet vi. Vi kristdemokrater vill ha en mångfald av olika lösningar just därför att vi ser att olika barn och olika familjer behöver olika lösningar. Frågan är när också regeringen ska inse det.

Anf. 43 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! På den punkten är Torsten Lindström och jag alldeles överens. Barn är olika och har olika behov. Föräldrar är olika och har olika behov. Det är också därför som det kanske vore på tiden att Kristdemokraterna och Torsten Lindström såg hur verkligheten ser ut.

Var femte förskola bedrivs i annan regi än kommunal. Det finns en mångfald av pedagogiker. Det finns öppna förskolor, och det finns familjedaghem i olika regi. Dessutom har vi världens mest generösa och flex-

ibla föräldraförsäkring som ger föräldrarna tid för sina barn. Den ger alla föräldrar verkliga möjligheter att vara hemma med sina små barn.

Valfrihet och mångfald finns, Torsten Lindström. Öppna ögonen så kommer du att se det.

Svensk utbildning av imamer

Anf. 44 KARIN THORBORG (v):

Herr talman! Min fråga var egentligen tänkt till Leif Pagrotsky, som ju har fått förhinder. Eftersom frågan är av rätt så övergripande karaktär och eftersom Thomas Östros ju har varit utbildningsminister så dristar jag mig att ställa frågan till honom, men jag accepterar naturligtvis om han inte vill svara på den.

Den senaste tidens händelser med Muhammedkarikatyrerna ger oss anledning att tänka till inför framtiden. Antalet muslimer ökar i Sverige. Det innebär även att antalet muslimska församlingar också ökar, och därmed behovet av imamer. Imamer är faktiskt en bristvara. Imamer är inte bara böneledare utan en auktoritet när det gäller sociala och rättsliga frågor. De har alltså en väldigt viktig position.

Därför undrar jag om regeringens principiella inställning. Skulle man kunna införa en imamutbildning i Sverige liknande den prästutbildning som man har?

Anf. 45 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Frågor som rör trossamfund ligger under mitt ansvarsområde, så jag kan svara på den frågan.

Både integrationsminister Jens Orback och jag själv har varit i kontakt med de muslimska samfundet när det gäller just frågan om imamutbildning. Det har också förts en diskussion om huruvida det ska finnas en imamutbildning på en nordisk nivå. Det pågår alltså diskussioner på många olika håll, och inom ett par veckor kommer jag att träffa de muslimska samfundet i Sverige för att resonera om den här frågan.

Huruvida utbildningen sedan ska vara obligatorisk och huruvida staten ska finansiera den, om den ska vara kort eller om den ska vara lite längre, om den ska ligga på högskola och så vidare – därom har vi absolut inte fattat något beslut eller satt ned foten. Nu inleder vi en diskussion, för vi inser att det finns ett behov. Det efterfrågas. Hur är man på allra bästa sätt imam i Sverige i dag?

Anf. 46 KARIN THORBORG (v):

Herr talman! Jag är tacksam för det glädjande beskedet. Vi från Vänsterpartiet har drivit det här i många år, så jag är glad att ett steg i rätt riktning är taget.

Ungdomsarbetslösheten

Anf. 47 SOFIA LARSEN (c):

Herr talman! Trots näringsministerns fina ord tidigare om svensk ekonomi vet vi att ungdomsarbetslösheten i vårt land är på en alldeles för

hög nivå – på en oacceptabelt hög nivå. Och detta är i välståndslandet Sverige, i Socialdemokraternas Sverige!

På något sätt är det som att man tycker att det är helt okej att över 50 000 av dagens unga står utanför arbetsmarknaden och också utanför trygghetssystemen. Detta tycker man trots att vi vet hur oerhört viktigt det är att man efter gymnasietiden antingen kommer ut i ett arbete, får en utbildning som leder till arbete eller över huvud taget kan försörja sig så att man slipper att leva på bidrag eller andras välvilja.

Därför skulle jag vilja fråga ansvarig ungdomsminister Lena Hallengren hur hon kan acceptera den miljö som dagens unga lever i, i det utanförskap och den ungdomsarbetslöshet som väldigt många har.

Anf. 48 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Att vara arbetslös är naturligtvis otroligt bekymmersamt. Om man dessutom är ung och står utanför arbetsmarknaden och inte ens har fått pröva på, och fått ett första jobb, är det så klart en utsatt position. Det gör att man får allt svårare att hitta bostad, bilda familj, flytta hemifrån och helt enkelt bli en självständig och oberoende vuxen.

Jag kan inte låta bli att ställa den fråga som Sofia Larsen har mot det förslag som Centerpartiet nyligen har presenterat. Det handlar om att de under 26 år ska stå utan arbetsrätt och utan arbetsstrygghet. De ska egentligen inte omfattas av några lagar som omfattar alla andra på arbetsmarknaden.

Vilka möjligheter har den 23-åring som står utan skydd, får ett arbete och blir av med jobbet på kanske två tre veckor? Vem hyr ut en bostad till den unga människan? Vem vågar flytta hemifrån med den otrygghet som finns?

Det vore intressant om Sofia Larsen kunde utveckla hur detta skulle kunna skapa flera jobb. Dessutom har det varit vilda protester i Frankrike, där idén har kommit upp och precis nyligen genomförts.

Anf. 49 SOFIA LARSEN (c):

Herr talman! Jag förstår att Lena Hallengren inte vill svara på min fråga. Det måste ju ändå vara besvärligt, speciellt när socialdemokratin har bestämt sig för att den senaste parollen ska vara att alla ska med.

Man ska ha respekt för de trygghetssystem som finns. Men vi i Centerpartiet ser ändå att de är ett hinder, ett nästan oöverstigligt berg och en svår mur att komma igenom. Då måste vi som politiker se till att de ungdomar som vill komma in på arbetsmarknaden också har möjlighet att göra det.

I dag vet vi enligt en undersökning som man har gjort i EU-15 – de gamla EU-länderna – att Sverige ligger på en genomsnittsarbetslöshet på över 19 %, och den i EU är 17 %. I Danmark är den 8 ½ % och i Holland är den 12 %. Det är en oacceptabel nivå som vi ligger på i Sverige. Och då har man som socialdemokrat och också som ungdomsminister i det här fallet i stort sett mage att säga att vi i alliansen lägger fram förslag som ger hinder och inte möjligheter för ungdomar! Hur kan ansvarig ungdomsminister Lena Hallengren acceptera den situation som många ungdomar i dag lever i, i ett utanförskap och i arbetslöshet i Socialdemokraternas Sverige?

Anf. 50 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Jag accepterar inte att unga människor finns i arbetslöshet. Därför ska vi förbättra gymnasieskolans program – också de yrkesförberedande programmen. Därför ska det finnas olika insatser och åtgärder för dem som är unga och som står utanför arbetsmarknaden.

Men jag kan inte låta bli att ställa det mot det förslag som Centerpartiet lägger fram, som om det skulle lösa problemet. 450 000 ungdomar mellan 16 och 25 år skulle beröras av det förslag som Centerpartiet har presenterat om att bli av med arbetsrätten och arbetstryggheten. Det finns undersökning på undersökning som visar att unga människor värderar tryggheten precis lika mycket som äldre.

På vilket sätt ökar friheten för de enskilda unga människorna att flytta hemifrån och att leva självständiga och oberoende vuxenliv om de gör det utan trygghet på arbetsmarknaden? Jag tycker att Centern ska återkomma när man har lite mer på fötterna.

Rysk gasledning i Östersjön

Anf. 51 INGEGERD SAARINEN (mp):

Herr talman! Arbetet med en ny stor gasledning mellan Ryssland och Tyskland har påbörjats. Huvudalternativet är en dragning sydost om Gotland.

Vid en frågestund för en månad sedan sade statsrådet Mona Sahlin att en eventuell gasledning skulle prövas enligt de mycket ambitiösa miljöprövningar som ju sker i Sverige.

En av de miljöfrågor som regeringar i andra Östersjöstater har väckt handlar om risken för att röra upp gifter från dumpade kemiska stridsmedel. Ett sådant dumpningsområde finns nära den tänkta huvudledningen sydost om Gotland.

I den prövning som föregick beslutet om att tillåta diverse undersökningar på havsbotten för att förbereda gasledningen berörde varken Naturvårdsverket eller Försvarsmakten frågan om giftiga stridsmedel. Dessutom valde regeringen att bortse från skyddet av de utsjöbankar och andra skyddsvärda marina områden som finns där ledningen ska fram.

Vad tänker miljöministern göra för att säkerställa att en kommande gasledning under Östersjön inte ska röra upp gifter som dumpats i havet och inte ska störa skyddsvärda marina områden?

Anf. 52 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Den fråga som Ingegerd Saarinen tar upp är mycket viktig. Den är också mycket livligt debatterad mellan Östersjöländerna och mellan oss miljöministrar. Hur ska vi hantera de gasledningar som nu dras fram?

Jag är enig med Ingegerd Saarinen om att det är mycket viktigt att vi får en allsidig prövning om denna gasledning kommer till stånd. Självfallet är det viktigt att vi då också beaktar riskerna för att dra upp gifter och dumpade ämnen från havsbotten.

Det finns skäl att se över de prövningsrutiner som vi har här, och jag kommer att följa ärendet mycket noggrant.

Anf. 53 INGEGERD SAARINEN (mp):

Herr talman! För ett år sedan ratificerade Ryssland Kyotoprotokollet, och därmed trädde det i kraft. Världens länder ska nu tillsammans ta någon sorts ansvar för klimatet och för klimatutsläppen.

För att klara våra svenska klimatmål måste vi fatta beslut om åtgärder för att till exempel minska utsläppen från den ökande trafiken. Om vi drar in mer fossilgas i Sverige måste vi ta i desto hårdare för att minska utsläppen från transporter och andra sektorer om vi ska klara våra klimatmål.

Mot den bakgrunden undrar jag: Anser miljöministern att det är förenligt med svensk klimatpolitik att vi bygger en gren till Sverige från den kommande gasledningen mellan Ryssland och Tyskland?

Anf. 54 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Låt mig säga att vi har en mycket tydlig klimatpolitik, där vi har satt ett tydligt mål för vart vi ska nå och vilka utsläpp av växthusgaser som vi kan tillåta i Sverige.

Inom ramen för de målen ger vi aktörerna frihet att agera. Vi har satt skarpa instrument i verket för att se till att det är så lönsamt som möjligt att bedriva verksamhet med förnybar energi och att det är förenat med kostnader att släppa ut växthusgaser. Inom ramen för det regelverket har alla aktörer att agera.

Vi har inte från regeringens sida bestämt eller förbjudit att man får använda gas. Alltså är det marknadens beslut om aktörer är intresserade av att dra gasledningar. Det är utgångspunkten. Därefter sker det en miljöprövning, där vi ser om detta är möjligt.

De aktörer som gör detta måste dock räkna med betydligt skarpare styrmedel i framtiden därför att vi vet att långsiktigt måste utsläppen minska betydligt mer än vad de har gjort hittills. Vi har inom EU:s ram, med stark tillskyndan av Sverige, satt upp målsättningar på att minska utsläppen av växthusgaser med mellan 15 % och 30 % till 2020. Inom ramen för detta finns det inte särskilt stort utrymme för att utveckla fossilbaserad kraft i Sverige.

Barentssamarbetet

Anf. 55 BIRGITTA AHLQVIST (s):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till utrikesminister Laila Freivalds. I går i den utrikespolitiska debatten tog jag upp vikten av ett nationellt engagemang i Barentssamarbetet. Jag tog också upp min förhoppning om att UD på något sätt skulle inrätta en tjänst som anknöt just till Barents och Barentssamarbetet nu när Svenska Barentssekretariatet inte längre finns.

Jag undrar hur utrikesministern ser på den möjligheten.

Anf. 56 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag håller verkligen med Birgitta Ahlqvist om att Barentssamarbetet är viktigt. Det var under den tid när vi hade ordförandeskapet som vi gav möjlighet att skapa ett sekretariat. Två länsstyrelser

fick tjänstemän som agerade som sekretariat, och det fanns också en på UD.

Det var en tillfällig lösning, och den har utvärderats. Utvärderingen ledde fram till att det praktiska sätt som man hade anordnat det på inte var det bästa sättet. Nu har vi fattat beslut om att vi ska tillföra medel till de två länsstyrelser som är ansvariga här så att de kan sätta upp resurser för ett sekretariat. Det är mer pengar än man tidigare har fått via de tjänster som var placerade där. Därutöver bereder vi nu en fråga om att också ha en tjänst på UD som också samarbetar med länsstyrelserna.

På det här sättet hoppas jag att vi verkligen har säkerställt att Barentssamarbetet har den service man behöver i ett sekretariat som fungerar väl.

Anf. 57 BIRGITTA AHLQVIST (s):

Herr talman! Tack för det här glädjande beskedet. Det är oerhört viktigt att man har både ett nationellt och ett regionalt samarbete när det gäller Barentsfrågorna. Vissa frågor måste skötas på nationell nivå och andra på regional nivå. Jag tackar jättemycket för det här beskedet.

Anf. 58 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag försöker erinra mig hur mycket pengar det var. Jag kan tänka mig att Birgitta gärna vill höra det. Om jag inte minns alldeles fel är det 2,8 miljoner som de två länsstyrelserna får dela på.

Sysselsättningen

Anf. 59 KARIN PILSÄTER (fp):

Herr talman! Det går bra för Sverige, sade Thomas Östros och Per Bill här förut. Men jag skulle framför allt vilja säga att det går bra för många svenska företag, särskilt de allra största företagen på exportmarknaden som med hjälp av en mycket, mycket god internationell konjunktur och en svag kronkurs säljer väldigt bra. Svenska företag är konkurrenskraftiga, men uppenbarligen väljer man att inte plocka hem det man tjänar och investera i ny och utvecklande verksamhet i Sverige. Därför får man ändå sätta ett frågetecken för hur bra det går för Sverige och för människor som bor här och vill jobba och tjäna pengar i fortsättningen.

I dag kom Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökning, AKU. Den visar visserligen att sysselsättningen ökar, men det är inte statistiskt säkerställt. Allting ligger inom felmarginalen. Det gäller både ökningen av sysselsättningen och minskningen av arbetslösheten. Faktum är att även minskningen av antalet företagare ligger inom den statistiska felmarginalen.

Mot den bakgrunden undrar jag vad Thomas Östros som näringsminister nu vill göra för att se till att de svenska företagen vill anställa fler när konjunkturen är så god.

Anf. 60 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Det är tydligt att högeralliansen inte har ett gemensamt budskap om utvecklingen av Sverige. Per Bill inledde med att säga att

det går väldigt bra för Sverige, och Karin Pilsäter försöker nu beskriva att det inte går så bra för Sverige.

Sysselsättningen ökar. Investeringarna ökar, och inte minst industriinvesteringarna, vilket är viktigt eftersom det är en viktig del av vår exportindustri. När nu företagandet ökar mycket kraftigt är åtta av tio nystartade företag inom tjänstesektorn. Det är också där vi ser utvecklingen av sysselsättningen komma.

Vi driver ett brett program för att stärka detta. En viktig sak är att se till att hushållen har resurser att konsumera och investera, tvärt emot politiken att försämra i socialförsäkringarna och trampa på de arbetslösa. Vi stimulerar investeringar och nystart av företag med strategiska skattesänkningar. Vi satsar på forskning och utveckling så att man kan möta konkurrensen.

På alla de här punkterna är högeralliansen utan politik. Huvudpolitiken är att försöka försvaga de arbetslösas situation, som om det skulle hjälpa företagen att investera.

Anf. 61 KARIN PILSÄTER (fp):

Herr talman! Frågan är vad som är Sverige. Jag tycker att det är viktigast att människor som står utanför arbetsmarknaden faktiskt kan komma in på den och att människor som vill starta och driva företag faktiskt också kan göra det under en längre tid. Visst startas det och registreras många nya företag, men ungefär lika många läggs ned, så antalet personer som driver företag ökar inte. Alltihop ligger inom felmarginalen vad gäller ökningen.

Därför tycker jag att detta är ett mycket mer konkret problem. Trots den oerhört goda konjunkturen och trots att några få storföretag satsar väldigt mycket på forskning är det alldeles för få människor som kommer in på arbetsmarknaden.

Jag skulle vilja ställa en oerhört konkret fråga till Thomas Östros. Är han beredd att ta bort medfinansieringen av sjuklönen som gör att många små företagare inte vågar anställa? De tycker att risken är för stor. Är han beredd att gå vidare med metoder som underlättar för sådant som till exempel det avtal som tecknades i dag mellan bland annat Jusek och tjänsteföretagen som ska underlätta för unga människor att komma in på arbetsmarknaden? Är han beredd att införa någon form av nystartsjobb som underlättar för företagare att våga anställa unga människor?

Anf. 62 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Det finns en lätt desperat ton i det här försöket att beskriva att det nu går dåligt, trots att Moderaterna nyss har vidimerat hur bra det går för Sverige. Sysselsättningsfrågan är vår allra viktigaste fråga. Nu ökar sysselsättningen. Nu anställer företagen. Det är i privat tjänstesektor som den ökar. Sedan 1994 har sysselsättningen ökat med 300 000 personer och nästan alla i privat tjänstesektor. Visst skapas det jobb i svensk ekonomi.

Men på vilket sätt blir det bättre av att ha som huvudstrategi i näringspolitiken att försämra för de arbetslösa? Hur blir det fler jobb av att försämra för dem som är sjuka? Varför är försämringar för förtidspensionärer en nyckelfråga? Det är den fråga som borgerligheten har så svårt

att klara av när det nu går så pass bra för Sverige att till och med Moderaterna i frågestund måste börja med att berätta hur bra det går.

Vi driver bland annat ett brett program med strategiska skattesänkningar för enmansföretag som vill anställa sin första person. Vi har avskaffat arvs- och gåvoskatten, men vi behåller välfärdssamhället och trygghetssystemen för vi tror att det hänger ihop.

FN:s fredsbyggande kommission

Anf. 63 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Herr talman! Jag har en kort fråga till utrikesministern. I samband med Folk och Försvars konferens i Sälen antydde utrikesministern att Sverige skulle få en plats i FN:s nyinrättade fredsbyggande kommission. Stämmer det?

Anf. 64 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Ja, vid den tidpunkten hade jag information om att vi hade goda förutsättningar att komma med i den då nybildade kommissionen. Frågan är fortfarande inte löst, utan diskussionerna pågår. Det definitiva svaret har jag fortfarande inte.

Anf. 65 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Herr talman! Sverige har ambitioner på det här området, och vi i alliansen skulle vilja se att vi var ännu duktigare på att bidra till fredsbyggande internationella operationer inom FN. Sverige är också en stor bidragsgivare inom FN, och därför tycker jag att det vore oerhört märkligt och synd om Sverige inte lyckades i dessa ambitioner att ta en plats i den fredsbyggande kommissionen.

Anf. 66 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag delar helt den uppfattningen. Det diskussionen nu handlar om är just att det är bland de stora bidragsgivande länderna som ett antal ledamöter ska utses. Vi ligger naturligtvis högt på den lista som man diskuterar fram nu och där man graderar bidragsländerna, men frågan är om vi ligger tillräckligt högt jämfört med de riktigt stora länderna. Vi avsätter 1 % av våra inkomster till bistånd, men med tanke på vår storlek handlar det naturligtvis om att stora länder som USA och Kanada, som inte avsätter någon hel procent utan betydligt mindre, ändå i summa kommer högre upp. Det är det här diskussionen och kampen nu handlar om.

Jag håller fullkomligt med Gunilla Carlsson att med tanke på vår betydelse när det gäller biståndspolitik, och över huvud taget vårt arbete med fredsfrämjande åtgärder, det breda sätt vi har att arbeta på, har vi verkligen en funktion att fylla i denna kommission.

Fri etableringsrätt för förskolor

Anf. 67 LENNART GUSTAVSSON (v):

Herr talman! Jag vänder mig till statsrådet Hallengren.

Det finns – som jag som vänsterpartist säger – en risk att vi från den 1 juli genomför förändringar i skollagen som innebär att vi får en fri etableringsrätt för förskolor ute i kommunerna. Jag tror mig veta ungefär vad det här innebär för kommunernas möjlighet att planera sin förskoleverksamhet och för kvaliteten i förskolan. Men jag skulle just nu vilja ge vår förskoleminister chansen att uttrycka vilka bilder hon ser framför sig efter den 1 juli med en fri etableringsrätt för förskolor.

Anf. 68 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Precis som Lennart Gustavsson antyder har vi säkert inte så delade meningar om detta. Bilden står klar för Lennart Gustavsson, och den står också klar för mig.

Argumentationen för etableringsfrihet handlar många gånger om valfrihet, mångfald, hur viktigt det är att det finns ett utbud som passar varje enskilt barn och varje enskild förälder. Det håller jag verkligen med om. Nästan var femte svensk förskola bedrivs i enskild regi. I våra större städer är det betydligt mer än så – i delar av Stockholm är det varannan förskola. Jag vill verkligen säga att enskilda förskolor håller en väldigt hög kvalitet.

Men problematiken består ju inte i alla de kommuner där det är baby-boom och där man behöver alltfler förskolor. Där tror jag inte att det finns någon som helst motsättning. Problemet är tvärtom i kommuner där det föds allt färre barn, där det ändå ska finnas en fri dragningsrätt på kommunens resurser. Där ser jag klara problem framför mig för kommuner att ha som skyldighet att erbjuda plats inom tre till fyra månader, en verksamhet av hög och god kvalitet, samtidigt som man tappar kontrollen i den meningen att ”vem som helst” som uppfyller ganska vaga kvalitetskriterier kan starta en förskola, om detta förslag skulle vinna laga kraft.

Anf. 69 LENNART GUSTAVSSON (v):

Herr talman! Det blir ju en viktig principiell fråga hur man ska förhålla sig till fristående skolor eller friskolor. Om jag har förstått det hela rätt har regeringen i dag tillsatt en utredning som ska utreda och föreslå hur kortsiktiga vinstintressen ska stoppas inom skolområdet. Jag kan dela den uppfattningen. Jag tycker att det är viktigt att vi ser över den delen.

Samtidigt blir klok socialdemokratisk politik också att öppna för att IV-programmet, det individuella programmet, i gymnasieskolan ska få anordnas av fristående gymnasieskolor.

Vad jag saknar i den här principiella diskussionen är en tydlighet från Socialdemokraterna om hur man ska förhålla sig till de fristående skolorna. Ska vi ha skärpta krav, eller ska vi ha uppluckrade krav? Vad vilja Socialdemokraterna?

Anf. 70 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Socialdemokratins uppfattning är nog relativt känd efter propositioner lagda till den här kammaren under två mandatperioder, men som inte har haft kammarens stöd.

Däremot vill jag säga att det många gånger är lockande att peka på min kollega Thomas Östros här när det alltid ska talas om vinstintresse. Den här debatten är nästan näringspolitik, snarare än att vi talar om vilka förutsättningar vi ger alla barn och ungdomar i förskola och skola att ha

en verksamhet, en utbildning, av god och hög kvalitet, där man ges lika förutsättningar oavsett social och etnisk bakgrund, oavsett var i Sverige man växer upp. Där är jag väldigt bekymrad och oroad över vilken kvalitet som kommer att erbjudas, när vi faktiskt har någon typ av näringspolitiskt perspektiv att alla väl ska ha rätten att starta, snarare än vilken kvalitet det ska finnas i verksamheter som erbjuds våra barn. Den debatten skulle jag med stort nöje delta i.

Ungdomars skuldfällor

Anf. 71 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Även jag vill ställa en fråga till ungdomsminister Lena Hallengren.

Alltfler ungdomar har hamnat i skuldfällan. Det handlar om att man får betalningsanmärkningar som ligger kvar lång tid framöver. Det innebär svårigheter att få lägenhet och telefonabonnemang och till och med problem på arbetsmarknaden.

Det finns naturligtvis många orsaker till det här, och jag tror att en orsak är att vi lever i ett konsumtionssamhälle, där ungdomar pressas att hela tiden köpa nya kläder, nya mp 3-spelare och så vidare. Men det är även en aggressiv marknadsföring, där man lockas köpa kreditkort och även mobiltelefoner – det är den del av skulden för ungdomar som har ökat mest. Det skickas alltför få påminnelser, så det räcker att man reser bort för att man ska missa en påminnelse. Det är kvartalsvis man får veta hur mycket man har ringt för, och det kan komma som en chock.

Min fråga är hur regeringen diskuterar för att se till att färre ungdomar hamnar i skuldfällan i framtiden.

Anf. 72 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Det är en inte helt enkel fråga att ge ett kort svar på. Det är väldigt många olika krav som ställs på unga människor i dag, inte minst de kommersiella kraven och allt som kan följa på det. När Hillevi först ställde frågan trodde jag att hon skulle komma in på det som handlar om böter och straff för unga människor, för när det gäller just den frågan har regeringen nyligen presenterat förslag som handlar om hur man på ett annat sätt ska kunna få en påföljd men som inte belastar en för lång tid framöver och hindrar möjligheten att skaffa sig bostad, få ett lån och så vidare.

När det gäller den här frågan får diskussionerna fortgå på många olika områden, eftersom det här helt klart är någonting som politiken har ett begränsat inflytande över, när det gäller just aggressiv marknadsföring.

Anf. 73 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Det är väldigt positivt med initiativet från regeringen att man ska få en annan straffpåföljd än böter när man är ung. Risken är att man inte betalar i tid, och sedan är man straffad för lång tid framöver.

Det finns också ett annat förslag från regeringen, och det är att föräldrar inte ska kunna skjuta över sin skuldbörda på barnen. Det finns barn som har hamnat i detta, till exempel när föräldrarna har skrivit över par-

keringsböter på en bil, som barnet absolut inte ens har kunnat köra. Jag tror att det är väldigt viktigt och kommer att rädda många barn och ungdomar i framtiden.

Sedan har vi också den andra sidan av saken, och det är att för den som är ung tar det ofta tid att etablera sig. Det tar tid att få utbildning och att skaffa jobb, och man börjar med en låg inkomst. Samtidigt finns samhällets krav att man ska leva upp till idealen och vara med i konsumtionskarusellen.

Jag tror att man skulle kunna försöka påverka det här dels genom attityder, dels genom att förhindra alltför aggressiv marknadsföring, alltså med regler för marknadsföringen och även hur det får gå till när man får betalningsanmärkning.

Anf. 74 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! När det gäller just begränsning av aggressiv marknadsföring förekommer det debatt och diskussion både på svensk och på europeisk nivå om på vad sätt man kan begränsa och förhindra reklam. Vi känner mycket väl till debatten kring alkohol och reklam som riktar sig barn till exempel. Jag kan inte uttala mig i detalj om hur den här typen av reklam kommer in, men jag tar gärna med mig den frågan.

Det är klart att skolan har en viktig roll i att föra diskussioner och samtal både i meningen konsumentkunskap och i meningen värderingar och attityder, hur man respekterar varandra och så vidare. De här frågorna kommer in också där. Jag tar gärna med mig den fråga som Hillevi tar upp här.

Skuldsättning vid konkurs

Anf. 75 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Östros.

När det gäller företagsamhet händer det ibland att det går illa, det vill säga att företag slutar i konkurs. När det gäller de små företagen, oavsett om de drivs som aktiebolag eller som enskild firma, har det vanligtvis tecknats en personlig borgen. Det innebär att företagaren inte kan bli fri från sina skulder. Eftersom skuldsaneringslagen inte heller täcker näringsidkare kan företagaren för mycket lång tid framöver bli hämmad i sin verksamhet på grund av gamla skulder och kan alltså inte ges en ny start och en ny möjlighet att komma igen och starta ett nytt företag. Det här gör att goda viljor och goda förmågor fryses inne för lång tid framöver.

Min fråga till statsrådet är förstas: Har statsrådet för avsikt att göra någonting för att hjälpa företagare som har hamnat i en omöjlig skuldsituation?

Anf. 76 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Det är alldeles riktigt, som Anne-Marie Pålsson säger, att för en del företag och företagare slutar det med en olycklig utveckling. Så fungerar det i en marknadsekonomi. De allra flesta får luft under vingarna, och andra slutar kanske till och med så illa som i konkurs. Det är ett risktagande som finns i företagandet som måste balanseras med

möjligheten till vinst och som naturligtvis finns i alla moderna ekonomier.

När det gäller skuldsaneringslagen och om den ska omfatta även den här typen av skulder är det en fråga som jag är intresserad av att diskutera vidare men inte kan ge ett direkt besked om så här på stående fot. Däremot tror jag att det allra viktigaste för företagens utveckling är låga räntor och bra efterfrågan i ekonomin. Det är det bästa skyddet mot att hamna i ekonomiskt beråd och svårigheter. Där har vi kommit en bra bit på vägen.

Anf. 77 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Herr talman! Jag tror inte att låga räntor är till någon större hjälp för företagare. Det handlar nog snarare om att till exempel leverantörer eller kunder inte betalar för sig. Men jag tror att det är bra om statsrådet är villig att ta tag i den här frågan. Det är viktigt att en företagare också i det här landet tillåts att misslyckas och ges en chans att kunna komma tillbaka. Annars finns det för företagare bara kvar en gigantisk nedsida på grund av de ganska tråkiga skattereglerna och en mycket begränsad uppsida, det vill säga vinstmöjligheterna är små med de skatteregler vi har i dag på företagens sida.

Anf. 78 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Det är klart att räntorna är betydelsefulla. Om man resonerar med småföretagare i dag vet man att checkräkningskrediten kan vara en väldigt viktig del av företagarens vardag. När räntor skjuter i höjden hamnar de i mycket svåra problem. Det är bara att fråga dem som utsattes för detta när räntorna var uppe på 15–20-procentsnivån i början på 90-talet. Det är en väldigt viktig beståndsdel men inte allt.

Jag tror också att det är väldigt viktigt att man betalar sina fakturor. Jag ser med oro på att de stora företagen i Sverige tenderar att vänta med att betala fakturor till små företag, och gör det i månader med den makt som de har i att vara storföretag, och hur det lilla företaget inte riktigt vågar kräva betalning för att man är rädd att man inte får framtida kontrakt. Jag är bekymrad över att inte en organisation som Svenskt Näringsliv exempelvis tar tag i en sådan fråga, ruskar tag i de stora företagen och begär av dem att de betalar sina fakturor till de små. För de har annars svårt att klara sin likviditet.

Det sociala klimatet bland ungdomar

Anf. 79 ANA MARIA NARTI (fp):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Lena Hallengren. I paradiset på jorden, det socialdemokratiska Sverige, mår barn och ungdomar inte bra, har vi redan hört. Ungdomar är skuldsatta. Den senaste tiden har vi också hört talas om fruktansvärda nya sätt att trakassera och förfölja varandra via Internet och mobiltelefon. Då vill jag fråga statsrådet som är ansvarig för ungdomarna: Hur kan man ändra klimatet i detta fantastiska paradiset på jorden som det socialdemokratiska Sverige är?

Anf. 80 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Paradiset på jorden – Sverige. Det var Ana Maria Nartis uttryck. Vi skriver väl under på det i väldigt många avseenden, men också i det svenska paradiset finns det ormar.

När det gäller frågan om diskriminering, kränkning och mobbning – för det är väl lite så jag får förstå Ana Maria Nartis fråga – presenterade regeringen väldigt nyligen en proposition till riksdagen. Den handlar just om hur vi ska kunna utöka det som är diskriminering och diskrimineringslagstiftning till att faktiskt också handla om mobbning och annan kränkande behandling av barn och elever i förskola, skola och vuxenutbildning på ett sätt som är unikt i europeiskt perspektiv. Vi har inte heller haft något liknande tidigare i svensk lagstiftning. Det är en proposition som inte har vunnit något gehör hos vare sig Folkpartiet eller de andra borgerliga partierna. Vi tar steg för steg för att försöka förbättra situationen. Det var ett viktigt steg ansåg regeringen men uppenbarligen inte alliansen och Folkpartiet.

Anf. 81 ANA MARIA NARTI (fp):

Herr talman! Tack statsrådet! Den nya propositionen diskuterade vi alldeles nyligen. Vi har i Sverige väldigt många regler och lagar mot diskriminering, och det talas väldigt mycket om mobbning. Men dessa negativa destruktiva fenomen har inte minskat. Då är frågan på vilket sätt man kan gå från de vackra orden till effektiv handling. Jag har en följdfråga att ställa: På vilket sätt tänker ni mobilisera det civila samhället, föräldraföreningar, ungdomsorganisationer, i kampen mot ett rätt, grymt och våldsamt klimat i ungdomsmiljöer?

Anf. 82 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Aktiva engagerade ungdomar och ungdomsorganisationer, föreningar, tror jag är otroligt betydelsefulla för att bygga en fortsatt demokrati, för att jobba vidare på de demokratiska värden, alla människors lika värde, som vi har i Sverige.

Det dras just nu i gång europeiska satsningar. All different – all equal är ett stort europeiskt projekt, där också Sverige och svenska ungdomsorganisationer kommer att vara med. Jag inser naturligtvis att frågan är mycket större än så och inte har ett enkelt svar. Men lagstiftningen är viktig att ha på plats. Jag konstaterar att de borgerliga partierna inte tyckte att den lagstiftningen behövdes. Den lagstiftningen behövs – det är min bestämda uppfattning – liksom många andra insatser som också görs.

Ansvar för rovdjurspolitiken

Anf. 83 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Jag skulle vilja rikta en fråga till miljöminister Lena Sommestad. Vem anser miljöministern har ansvaret för den förda rovdjurspolitiken som riksdagen har beslutat om?

Anf. 84 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Mitt svar är jag. Jag har ansvar för rovdjurspolitiken. Liksom andra politikområden gränsar det också till andra statsråds områden, till exempel till Ann-Christin Nykvists. Hon har hand om jaktlagstiftningen.

Anf. 85 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Det är ganska uppenbart för de allra flesta att just skötseln av rovdjurspolitiken har misslyckats i stora avseenden, inte minst när det gäller förankringen hos de människor som bor i rovdjurstäta områden. Efter fackeltåg och demonstrationer på bred front har även Socialdemokraterna förstått att det här är ett bekymmer. Så då tillsatte regeringen, om jag förstod det rätt, Hans Jonsson, före detta LRF-basen, som utredare. Det är några veckor sedan. Under tiden som miljöministern befann sig i Dubai passade jordbruksministern tillsammans med partisekreterare Marita Ulvskog på att tillsätta en arbetsgrupp som skulle ha i princip samma uppdrag som Hans Jonsson, varefter han avgick dagen efter, vilket är ganska naturligt.

Då är min fråga till miljöministern: Anser miljöministern att det är en rimlig ordning att det socialdemokratiska partiet och enskilda ministrar går in i annans ansvarsområde på ett sådant sätt?

Anf. 86 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Jag tycker att det är väldigt självklart att partier diskuterar olika frågor. Det är alltså ganska naturligt att vi har en grupp också inom det socialdemokratiska partiet som diskuterar både jaktpolitik och andra frågor. Jag har tydligt sagt att det var olyckligt det sätt på vilket den här gruppen uppfattades. Det var olyckligt att Hans Jonsson uppfattade den som en konkurrent till hans utredning. Det var den inte, och det är den inte.

Vår rovdjurspolitik ligger fast. Vi kommer att fortsätta. Jag kommer att tillsätta en ny utredare som ska fortsätta det här viktiga arbetet.

Jag kan också konstatera att vår rovdjurspolitik har ett mycket starkt stöd i Sverige. En stor majoritet av den svenska befolkningen står bakom vår rovdjurspolitik och våra rovdjursmål. Det gäller också inom de områden som är rovdjurstäta och där det finns betydande minoriteter som ser behov av förändringar. Vi ser också behov av förändringar. Det är just därför som vi har tillsatt en utredning. Den handlar om att i högre grad i framtiden arbeta med regionalt och lokalt inflytande. Vi kommer att se på effekterna av rovdjursstammarnas utbredning. Det är viktigt, för vi har lyckats i ett viktigt avseende, nämligen att få en stam av varg och andra rovdjur i Sverige. Det var också vår målsättning.

Yttrandefriheten

Anf. 87 CECILIA WIGSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag vill också ta upp Muhammedkrisen som ju bland annat har ställt i fokus den svenska yttrandefriheten. I gårdagens utrikespolitiska debatt ville utrikesministern inte ta avstånd från UD:s agerande. Jag tänker på att UD-tjänstemän, både opolitiska och politiska tjänste-

män, har ringt upp en webbhotellsägare för att pressa på dem att stänga en hemsida. Hemsidan stängdes sedan.

I gårdagens debatt ville utrikesministern inte ta avstånd från UD:s agerande och säga att det var fel att inskränka yttrandefriheten i Sverige. Senare i går eftermiddag – och det gjorde mig så glad som liberal – gick dock Göran Persson tydligt och klart ut och sade: Ja, det var fel. Regeringen ska inte lägga sig i vad som publiceras på olika hemsidor. Det är fel att inskränka yttrandefriheten.

Min fråga är: Vad tänker utrikesministern göra för att säkerställa att UD inte upprepar detta, att UD inte lägger sig i sådant här och inskränker yttrandefriheten i Sverige?

Anf. 88 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Det är min absolut bestämda uppfattning att vi inte ska inskränka yttrandefriheten. Den tycker jag att det är oerhört viktigt att vi alla är överens om och värnar om i alla sammanhang.

Samtidigt tycker jag att det är oerhört viktigt att de som har ansvar för vad som sägs i medier, via olika tekniker, har klart för sig vad konsekvenserna kan vara av deras handlande, att de har en omvärldsinformation som inte alltid är lätt för den enskilde att ha fullständig kontroll på. Jag ser det som en uppgift för UD att säkerställa att alla människor i vårt land, oberoende av om de äger och agerar i medier eller har andra samhällsuppgifter, har en så god information som möjligt när de ska fatta sina egna beslut. Det gäller också dem som verkar via medierna.

Jag ser detta som en viktig uppgift för UD, och jag kommer att fortsätta att se till att den uppgiften utförs på ett lämpligt sätt.

Anf. 89 CECILIA WIGSTRÖM (fp):

Herr talman! Göran Persson, statsministern, tyckte inte att det var en lämplig uppgift för UD att lägga sig i vad som publiceras på hemsidor. Där verkar ni alltså ha olika uppfattningar. Men det är väl statsministerns uppfattning som borde gälla.

Det är skönt att nu höra utrikesministern säga att yttrandefriheten inte ska inskränkas. Men då gäller det att svara på den fråga jag ställde: Hur ska du säkerställa att UD inte än en gång pressar på för att stänga en hemsida? Det var ju därför man ringde till webbhotellets ägare: Man ville stänga hemsidan. Man ville inskränka yttrandefriheten.

Och vad var det för hot du menade att vi borde informera om? Vad var det för hot som gjorde att vi som enda land i hela Europa inskränkte vår yttrandefrihet och stängde en hemsida? Vad var det för hot som regeringen menade skulle föreligga?

Anf. 90 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Cecilia Wigström tycks veta mer än vad jag vet. Vad jag vet är att UD inte på något vis har påverkat någon att göra något i en viss riktning. Vad UD har gjort, och vad UD kommer att fortsätta att göra, är att säkerställa att människor som har behov av information som har betydelse för deras eget beslutsfattande får tillgång till den informationen.

Frågestund

Anf. 91 KENNETH LANTZ (kd):

Herr talman! Vi var alldeles nyss uppe i Barents hav. Nu skulle jag vilja dyka ned till Öresunds vatten, som fortfarande är öppet. Det leder mig till en frågeställning till socialminister Berit Andnor angående samarbetet mellan Danmark och Sverige. Hur går det egentligen?

Egentligen skulle jag vilja fråga om Berit Andnor har gjort någon resa ned till Öresundsregionen den senaste tiden. Vi tycker nämligen inte att det händer någonting med avtalen, skattefrågorna eller socialförsäkringsfrågorna mellan Sverige och Danmark. Jag träffade organisationen Via Helsingborg–Helsingör för ett tag sedan, och de kunde bara bekräfta detta: Tyvärr arbetas det alltför långsamt på båda sidor om sundet i de här frågorna.

Min fråga till socialministern är: Vad gör ministern avseende skattefrågorna och socialförsäkringsfrågorna för att vi ska kunna få en mer öppen arbetsmarknad runt Öresund?

Anf. 92 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Jag kan försäkra Kenneth Lantz att jag i mitt ansvar som nordisk samarbetsminister mycket noga följer frågor som rör det nordiska samarbetet. Särskilt från svensk sida har vi aktivt drivit frågor om att ta bort gränshindren mellan våra nordiska länder. Detta arbete har sedan fortsatt att bedrivas från de övriga nordiska länderna. Vi följer arbetet mycket noga.

Jag har själv tagit ett initiativ, och vi kommer att fullfölja det under våren, som handlar om att skapa en portal kring socialförsäkringsfrågorna, just för att underlätta informationerna för invånarna i våra länder så att man vet vilka regler som gäller i våra nordiska länder. Detta är av betydelse särskilt för dem som bor i våra gränstrakter där man rör sig över gränserna.

Jag kan också konstatera att rörelserna över Öresund har ökat under senare år. Jag hälsar det med tillfredsställelse.

Anf. 93 KENNETH LANTZ (kd):

Herr talman! Ja, att de ökar känner vi till. Men det fungerar inte bra, och att bara få ytterligare information om skiljaktigheter mellan de olika socialförsäkringssystemen är inte tillfredsställande. Det är nästan så att jag skulle vilja utmana Berit Andnor att komma ned till Helsingborg så att vi kunde åka över och på plats diskutera med folk och lyssna in vad de säger. Vad säger den enskilde individen som arbetar på ena sidan och bor på den andra? Vad säger den enskilde som har socialförsäkringar på ena sidan och bor eller arbetar på den andra?

Det är inte bra som läget är nu, och vi måste få en rätsida på detta. Får jag inbjuda till ett Helsingborgsbesök?

Anf. 94 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Som nordisk samarbetsminister följer jag arbetet i de gränskommittéer som vi har mellan våra nordiska länder. Det handlar inte bara om hur gränssamarbetet fungerar i Öresundsregionen utan

också mellan Sverige och Norge, mellan Sverige och Finland och mellan alla oss fem nordiska länder.

Vi kommer inte att se, Kenneth Lantz – och det är inte heller önskvärt – att vi får en harmonisering inom skatteområdet eller inom socialförsäkringsområdet eftersom utformningen av dessa områden naturligtvis är en följd av våra politiska prioriteringar. Det vi gör är att underlätta för våra medborgare att kunna röra sig över gränserna och kunna få en god kunskap om vilka regler som gäller i olika länder, men också att i vissa fall och vissa sammanhang genom olika avtal se till att underlätta för enskilda personer. Det kommer dock aldrig, Kenneth Lantz, att handla om att harmonisera till exempel skattelagstiftningen.

Prot. 2005/06:74
16 februari

Frågestund

Miljöeffekter av Stockholmsförsöket

Anf. 95 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Den 3 januari började Stockholmsförsöket. Detta försök hade ju många belackare, och många av dem har fått fel. Många står där i dag med skammens rodnad på kinderna och konstaterar att det blev väldigt lyckat, både för vägtrafiken och inte minst för kollektivtrafiken. Det finns exempel på att människor kommit en halvtimme tidigare till jobbet just av den anledningen att man har kommit fram i trafiken.

Med rätta har ju dessa skatter av vissa kallats för miljöavgifter. Jag vill därför fråga miljöministern: Kan man redan i dag läsa av någonting som visar att detta har inneburit miljöförbättringar i framför allt Stockholms innerstad eller för den delen andra delar av Stockholms län?

Anf. 96 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Ja, vi vet, Börje Vestlund, att detta har inneburit miljöförbättringar. Vi vet nämligen att varje bil som försvinner innebär en miljöförbättring när det gäller framför allt avgasutsläpp och allt vad det för med sig.

Mer noggranna undersökningar av detta kommer att genomföras något senare. Om jag har fått rätt uppgift kommer man att göra det i maj månad. Jag ser fram emot det med väldigt stor förväntan. Vi vet i dag att luftföroreningarna är vårt allra största problem i Stockholm, och även i exempelvis Göteborg, och framför allt är det biltrafiken som förorsakar problemen. Kan detta försök ge en ordentlig skillnad är det verkligen ett gott betyg och ett stort steg framåt för alla som bor i Stockholm. Det kommer också att ge bättre möjligheter att till exempel bygga bostäder i Stockholm, något vi i dag har problem med på grund av våra svåra luftföroreningar.

Anf. 97 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Jag tackar för det svaret. Jag hoppas också att det blir på det sättet, framför allt därför att stockholmarna är värda en bättre miljö. Stockholmarna är värda en miljö som man faktiskt kan leva i utan att behöva drabbas både av luftföroreningar och av det mycket farliga buller som vi också har här. Jag hoppas verkligen, miljöministern, att vi kan se fram emot en sådan utvärdering.

Anf. 98 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Jag ser också fram emot den utvärderingen. Jag vill understryka det som Börje Vestlund säger: Detta är oerhört viktigt för stockholmarna. Jag har ofta förvånats över att intresset inte är större för luftföroreningar och de problem som dessa medför. Vi har tusentals människor som drabbas varje år. Vi har många dödsfall i Sverige, inte minst i storstäderna, på grund av luftföroreningarna. Detta är alltså ett stort steg framåt, och jag ser också fram emot den här utvärderingen.

Anf. 99 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Därmed var dagens frågestund över. Vi tackar deltagande statsråd och ledamöter.

11 § Säkerhetsskydd m.m.

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU16
Säkerhetsskydd m.m. (framst. 2005/06:RS1).

Anf. 100 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till de förslag som vi är eniga om i detta betänkande som inte är särskilt omfattande men som innehåller en hel del viktiga överväganden.

Jag vill också säga att det här är den typ av ärende som vi egentligen inte skulle behöva befatta oss med i riksdagen eller i någon annan beslutande församling, nämligen att skärpa möjligheten att komma in i demokratins högborg, skärpa möjligheterna att vistas i huset. Men verkligheten är sådan att säkerhetsskyddsfrågorna måste beaktas i stigande omfattning, och det här är inte heller första gången som riksdagen fattar beslut om regler för säkerheten.

Under de år som jag kan se tillbaka på i riksdagen, drygt 20 år, kan jag säga att jag tid efter annan har upplevt hur säkerhets- och inpasseringsfrågorna har skärpts. Det har blivit svårare att komma in i huset – när man väl har blivit invald, för det är också en svårighet naturligtvis.

Det är viktigt att vi har ordentliga och klara regler som innebär att man inte onödigtvis försvårar för allmänheten att delta eller besöka huset och lyssna på de debatter som förs. Själva kärnan i demokratin är faktiskt öppenheten och möjligheten för var och en medborgare att se och höra vad som förekommer i de församlingar där besluten fattas, beslut som har stor räckvidd för individer och för samhället.

Det sagt konstaterar jag att det finns två principiella förändringar. Den ena är ett ackrediteringssystem för dem som utövar journalistyrket, och den andra är att begreppet ”skydd mot terrorism” förs in i bestämmelserna nu. Det är nödvändigt att göra det, men det stämmer också med det resonemang jag för om den skärpning som hela tiden sker av de regler som finns.

Utskottet har beträffande ackrediteringssystemet för journalister uttalat att det bör vara ett snabbt och väl fungerande system och naturligtvis

ett system som tillgodoser de krav på säkerhetsskydd som är själva syftet med lagstiftningen.

Vi skriver då att ackrediteringssystemet inte onödigtvis får försvåra för den som är journalist eller vill arbeta journalistiskt att besöka huset, träffa politiker, övervara debatter och vad som kan vara aktuellt i det sammanhanget. Det har utskottet velat markera genom den skrivning som finns i det här betänkandet.

Anf. 101 INGER GUSTAFSSON (fp):

Herr talman! Det är egentligen bara att instämma i det vice ordföranden i konstitutionsutskottet, Göran Magnusson, redan har sagt. Vi är eniga i detta, och vi beklagar på ett sätt också att vi måste göra de här ställningstagandena för att öka säkerheten i riksdagens lokaler och runt andra myndigheter som förvaltas av riksdagen.

En dag som denna antar jag att det har varit ett enormt säkerhetspådrag, kanske inte det som vi annars skulle behöva. Men som alla vet finns det en hotbild. Den har förändrats och den har förstärkts. Det är också en hel del politiker på hemmaplan som känner sig både hotade och förföljda av personer och på olika sätt genom tekniken. Händelserna ute i världen har också påverkat oss.

Allt detta är egentligen bara att beklaga. Vi vill inte på något sätt minska möjligheterna till kontakter mellan oss och samhället utanför eller innanför, hur vi nu ska uttrycka det. Vi vill vara öppna. Vi vill kunna mötas och ha öppna mötesplatser i stort sett överallt. Inte minst gäller det i våra kontakter med press och medier som ska ha möjlighet att bevaka oss, kontrollera oss och se vad vi gör.

Det är i alla fall väldigt bra att vi i utskottets betänkande har gjort klart att det behövs ackreditering för journalister och andra som ska in och skriva om oss men att det bör göras på ett sådant sätt att det inte är alltför krångligt och inte omöjliggör deras arbete. Det är en viktig markering. Det är också viktigt att vi har en fri press. Det är naturligtvis ett liberalt hjärteämne.

I det här betänkandet, som jag tillstyrker förslagen i, finns det naturligtvis inga reservationer på det viset, utan det är ett sätt för oss att gemensamt slå vakt om vårt riksdagsarbete, både om dess säkerhet och om dess öppenhet.

Även om jag inte är här så länge till hoppas jag att efterträdarna inte ska behöva behandla så många frågor av den här arten under de närmaste åren och att man, som jag har gjort, kan lämna sin handväska vid sin bänk utan att det väcker farhågor om vad den kan innehålla.

Anf. 102 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Herr talman! Jag behöver inte mer än vad de två tidigare talarna har gjort understryka känslan av att vi diskuterar ett ärende som vi helst hade velat slippa diskutera. Nu är det så världen ser ut. Det är så säkerhetsläget är för riksdagen. Därför har förslagen lagts fram, och därför står vi här.

När förslagen lades fram väcktes en rädsla bland många journalister som är verksamma i huset eller som ibland arbetar med att granska det vi gör här i huset för att det ackrediteringssystem som föreslås skulle göra det svårare att utföra det journalistiska arbetet.

Av den anledningen väckte jag en motion där jag yrkade på ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att det nya ackrediteringssystemet för medierna inte skulle försvåra journalisternas granskning av riksdagsledamöterna.

Nu blir det inget tillkännagivande. Jag reserverar mig inte heller för att det ska bli det eftersom det helt enkelt inte behövs. Utskottet är tydligt nog ändå.

Utskottet skriver nämligen i enighet i sitt ställningstagande att det ackrediteringssystem som kommer fram ska ge journalisterna rätt att granska makten på samma sätt som de i dag har rätt att granska makten. Det bör vara en målsättning att åstadkomma ett enkelt, snabbt och smidigt ackrediteringsförfarande, står det. Man tar som exempel upp att det i EU-parlamentet tar fem–tio minuter att få en ackreditering och att man givetvis bör söka ett liknande snabbt system när detta ska införas i riksdagen. Utskottet gör också klart att ett ackrediteringssystem inte ska förutsätta att journalisten innehar så kallat presskort utan att man på annat sätt ska kunna visa att man är verksam som journalist.

Det är två mycket bra tydliggöranden som har kommit efter våra diskussioner i utskottet mot bakgrund av vår motion. Därför tillstyrker vi förslagen i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

12 § Idrottsfrågor – särskild ordning

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU15
Idrottsfrågor – särskild ordning.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

13 § Övergripande kulturfrågor – särskild ordning

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU16
Övergripande kulturfrågor – särskild ordning.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.12 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då votering skulle äga rum.

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.00.

14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

MJU11 Genteknik m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU11 Fortsatt svenskt deltagande i FN:s mission (UNMIL) i Liberia

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Förstärkning, undsättning och evakuering av svensk personal i internationella insatser)

1. utskottet

2. res. (fp)

Votering:

225 för utskottet

32 för res.

1 avstod

91 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 39 m, 25 kd, 20 v, 17 c, 8 mp, 1 -

För res.: 32 fp

Avstod: 1 fp

Frånvarande: 29 s, 16 m, 15 fp, 8 kd, 8 v, 5 c, 9 mp, 1 -

Inger Gustafsson (fp) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

KU15 Författningsfrågor

Punkt 1 (Federalt statsskick)

1. utskottet

2. res. 1 (c)

Votering:

243 för utskottet

16 för res. 1

90 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 40 m, 33 fp, 25 kd, 20 v, 1 c,

8 mp, 1 -

För res. 1: 16 c

Frånvarande: 29 s, 15 m, 15 fp, 8 kd, 8 v, 5 c, 9 mp, 1 -

Punkt 3 (Avskaffande av krav på svenskt medborgarskap)

1. utskottet

2. res. 2 (mp)

Votering:

250 för utskottet

9 för res. 2

90 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 40 m, 33 fp, 25 kd, 20 v, 17 c

För res. 2: 8 mp, 1 -

Frånvarande: 29 s, 15 m, 15 fp, 8 kd, 8 v, 5 c, 9 mp, 1 -

Punkt 4 (Skydd för äganderätten)

1. utskottet

2. res. 3 (m, fp, kd, c)

Votering:

144 för utskottet

115 för res. 3

90 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 20 v, 8 mp, 1 -

För res. 3: 40 m, 33 fp, 25 kd, 17 c

Frånvarande: 29 s, 15 m, 15 fp, 8 kd, 8 v, 5 c, 9 mp, 1 -

Punkt 6 (Monarkins avskaffande)

1. utskottet

2. res. 5 (v, mp)

Votering:

218 för utskottet

33 för res. 5

6 avstod

92 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 40 m, 29 fp, 23 kd, 17 c

För res. 5: 4 s, 1 fp, 20 v, 7 mp, 1 -

Avstod: 2 s, 2 fp, 1 kd, 1 mp

Frånvarande: 29 s, 15 m, 16 fp, 9 kd, 8 v, 5 c, 9 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU16 Säkerhetsskydd m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

15 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Proposition
2005/06:86 Ett ökat samiskt inflytande

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 16 februari

2005/06:1020 av *Billy Gustafsson* (s) till statsrådet Ylva Johansson
Kreditköp av medicin
2005/06:1021 av *Michael Hagberg* (s) till samhällsbyggnadsminister
Mona Sahlin
Skyddsavstånd mellan hästhållning och boende
2005/06:1022 av *Alice Åström* (v) till statsrådet Carin Jämtin
Katastrofbistånd till Västsahara
2005/06:1023 av *Sven Gunnar Persson* (kd) till statsrådet Lena Som-
mestad
Etanolinblandning i vanlig bensin
2005/06:1024 av *Eva Arvidsson* (s) till näringsminister Thomas Östros
Kapitalförsörjning för sociala företag
2005/06:1025 av *Eva Arvidsson* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Väg 73 till Nynäshamn
2005/06:1026 av *Eva Arvidsson* (s) till utbildnings- och kulturminister
Leif Pagrotsky
Bild- och formkonstnärers rätt till ersättning
2005/06:1027 av *Anna Grönlund Krantz* (fp) till statsrådet Ulrica Mes-
sing
Ersättningsjobb
2005/06:1028 av *Catharina Elmsäter-Svärd* (m) till statsrådet Lena
Sommestad
Utbyggnadstakt av pumpar med alternativt drivmedel
2005/06:1029 av *Ragnwi Marcelind* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Förändrade avgifter för tågtrafikföretag
2005/06:1030 av *Ragnwi Marcelind* (kd) till utbildnings- och kulturmi-
nister Leif Pagrotsky
Fler kvinnliga professorer

2005/06:1031 av *Cecilia Wikström* (fp) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky
Drottningholms slottsteater

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 februari.

17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 15 februari

2005/06:941 av *Mariam Osman Sherifay* (s) till statsminister Göran Persson
Hamas och fredsprocessen i Mellanöstern

den 16 februari

2005/06:984 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds
Mänskliga rättigheter i Iran

2005/06:985 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds
Stockholm som säte för Internationella brottmålsdomstolen

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 februari.

18 § Kammaren åtskildes kl. 17.06.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 13.54,
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.12 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Monica Gustafson

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till arbetsmarknadsutskottet.....	1
4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	2
6 § Hänvisning av ärende till utskott.....	2
7 § Genteknik m.m.....	2
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06:MJU11	2
(Beslut fattades under 14 §.).....	2
8 § Fortsatt svenskt deltagande i FN:s mission (Unmil) i Liberia.....	2
Utrikesutskottets betänkande 2005/06:UU11	2
Anf. 1 CECILIA WIGSTRÖM (fp)	2
Anf. 2 VERONICA PALM (s)	4
Anf. 3 CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik	5
Anf. 4 VERONICA PALM (s) replik.....	6
Anf. 5 CECILIA WIGSTRÖM (fp) replik	6
Anf. 6 VERONICA PALM (s) replik.....	7
Anf. 7 EWA BJÖRLING (m).....	7
Anf. 8 ROSITA RUNEGRUND (kd).....	9
(Beslut fattades under 14 §.).....	10
9 § Författningsfrågor	11
Konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU15	11
Anf. 9 NILS FREDRIK AURELIUS (m).....	11
Anf. 10 INGER GUSTAFSSON (fp).....	12
Anf. 11 MATS EINARSSON (v).....	13
Anf. 12 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik	14
Anf. 13 MATS EINARSSON (v) replik.....	15
Anf. 14 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik	15
Anf. 15 MATS EINARSSON (v) replik.....	16
Anf. 16 KERSTIN LUNDGREN (c).....	16
Anf. 17 MATS EINARSSON (v) replik.....	17
Anf. 18 KERSTIN LUNDGREN (c) replik.....	18
Anf. 19 MATS EINARSSON (v) replik.....	18
Anf. 20 KERSTIN LUNDGREN (c) replik.....	19
Anf. 21 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	19
Anf. 22 MATS EINARSSON (v) replik.....	20
Anf. 23 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	21
Anf. 24 BARBRO HIETALA NORDLUND (s).....	21
Anf. 25 KERSTIN LUNDGREN (c) replik.....	23
Anf. 26 BARBRO HIETALA NORDLUND (s) replik	23
Anf. 27 KERSTIN LUNDGREN (c) replik.....	24
Anf. 28 BARBRO HIETALA NORDLUND (s) replik	24

Anf. 29 MATS EINARSSON (v) replik	25
Anf. 30 BARBRO HIETALA NORDLUND (s) replik	25
Anf. 31 MATS EINARSSON (v) replik	26
Anf. 32 BARBRO HIETALA NORDLUND (s) replik	26
Anf. 33 HILLEVI LARSSON (s).....	26
Anf. 34 INGVAR SVENSSON (kd).....	28
(Beslut fattades under 14 §.)	28
Ajournering.....	28
Återupptagna förhandlingar	29
10 § Frågestund	29
Anf. 35 FÖRSTE VICE TALMANNEN	29
<i>Det svenska investeringsklimatet.....</i>	<i>29</i>
Anf. 36 PER BILL (m).....	29
Anf. 37 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	29
Anf. 38 PER BILL (m).....	30
Anf. 39 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	30
<i>Barns och ungdomars psykiska hälsa.....</i>	<i>30</i>
Anf. 40 TORSTEN LINDSTRÖM (kd).....	30
Anf. 41 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	31
Anf. 42 TORSTEN LINDSTRÖM (kd).....	31
Anf. 43 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	31
<i>Svensk utbildning av imamer.....</i>	<i>32</i>
Anf. 44 KARIN THORBORG (v)	32
Anf. 45 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	32
Anf. 46 KARIN THORBORG (v)	32
<i>Ungdomsarbetslösheten</i>	<i>32</i>
Anf. 47 SOFIA LARSEN (c)	32
Anf. 48 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	33
Anf. 49 SOFIA LARSEN (c)	33
Anf. 50 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	34
<i>Rysk gasledning i Östersjön</i>	<i>34</i>
Anf. 51 INGEGERD SAARINEN (mp)	34
Anf. 52 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	34
Anf. 53 INGEGERD SAARINEN (mp)	35
Anf. 54 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	35
<i>Barentssamarbetet.....</i>	<i>35</i>
Anf. 55 BIRGITTA AHLQVIST (s).....	35
Anf. 56 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	35
Anf. 57 BIRGITTA AHLQVIST (s).....	36
Anf. 58 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	36
<i>Sysselsättningen.....</i>	<i>36</i>
Anf. 59 KARIN PILSÄTER (fp)	36
Anf. 60 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	36
Anf. 61 KARIN PILSÄTER (fp)	37
Anf. 62 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	37
<i>FN:s fredsbyggande kommission.....</i>	<i>38</i>
Anf. 63 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m)	38
Anf. 64 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	38

Anf. 65 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m).....	38
Anf. 66 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	38
<i>Fri etableringsrätt för förskolor</i>	38
Anf. 67 LENNART GUSTAVSSON (v)	38
Anf. 68 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	39
Anf. 69 LENNART GUSTAVSSON (v)	39
Anf. 70 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	39
<i>Ungdomars skuldfällor</i>	40
Anf. 71 HILLEVI LARSSON (s).....	40
Anf. 72 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	40
Anf. 73 HILLEVI LARSSON (s).....	40
Anf. 74 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	41
<i>Skuldsättning vid konkurs</i>	41
Anf. 75 ANNE-MARIE PÅLSSON (m)	41
Anf. 76 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s)	41
Anf. 77 ANNE-MARIE PÅLSSON (m)	42
Anf. 78 Näringsminister THOMAS ÖSTROS (s)	42
<i>Det sociala klimatet bland ungdomar</i>	42
Anf. 79 ANA MARIA NARTI (fp).....	42
Anf. 80 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	43
Anf. 81 ANA MARIA NARTI (fp).....	43
Anf. 82 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	43
<i>Ansvar för rovdjurspolitiken</i>	43
Anf. 83 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	43
Anf. 84 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	44
Anf. 85 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	44
Anf. 86 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	44
<i>Yttrandefriheten</i>	44
Anf. 87 CECILIA WIGSTRÖM (fp).....	44
Anf. 88 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	45
Anf. 89 CECILIA WIGSTRÖM (fp).....	45
Anf. 90 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	45
<i>Situationen för gränspendlare i Öresundsregionen</i>	46
Anf. 91 KENNETH LANTZ (kd)	46
Anf. 92 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	46
Anf. 93 KENNETH LANTZ (kd)	46
Anf. 94 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	46
<i>Miljöeffekter av Stockholmsförsöket</i>	47
Anf. 95 BÖRJE VESTLUND (s)	47
Anf. 96 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	47
Anf. 97 BÖRJE VESTLUND (s)	47
Anf. 98 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	48
Anf. 99 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	48
11 § Säkerhetsskydd m.m.	48
Konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU16	48
Anf. 100 GÖRAN MAGNUSSON (s)	48
Anf. 101 INGER GUSTAFSSON (fp).....	49
Anf. 102 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	49

(Beslut fattades under 14 §.)	50
12 § Idrottsfrågor – särskild ordning	50
Kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU15	50
(Beslut fattades under 14 §.)	50
13 § Övergripande kulturfrågor – särskild ordning.....	50
Kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU16.....	50
(Beslut fattades under 14 §.)	50
Ajournering.....	50
Återupptagna förhandlingar	51
14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	51
MJU11 Genteknik m.m.	51
UU11 Fortsatt svenskt deltagande i FN:s mission (UNMIL) i Liberia	51
KU15 Författningsfrågor.....	51
KU16 Säkerhetsskydd m.m.	52
KrU15 Idrottsfrågor – särskild ordning.....	53
KrU16 Övergripande kulturfrågor – särskild ordning.....	53
15 § Bordläggning.....	53
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	53
17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	54
18 § Kammaren åtskildes kl. 17.06.	54

